№ 77 (1142)
Пятніца, 27 красавіка 2001 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Кошт: у кіёсках і крамах — 100 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

Народная Воля

Надвор'е

Сёння ўдзень на краіне захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Вецер няўстойлівы, 3—8 м/сек. Тэмпература паветра ў Брэсце — +13...+14, Гродне — +13...+15, Мінску — +14...+16, Гомелі — +15...+17, Віцебску, Магілёве — +16—+18.

НАВІНЫ

Прадпрымальнікі адклалі забастоўку

Запланаваная на 26 красавіка аднадзённая забастоўка прадпрымальнікаў, якія гандлююць на рэчавых рынках Беларусі, перанесціца на 18 мая. Пра гэта паведаміў БелаПАН старшыня страйкама прадпрымальнікаў Валерый Леванеўскі. Акрамя таго, з 1 мая на 1 чэрвеня перанесціцца пачатак бестэрміновай забастоўкі "чаўнакоў".

Паводле слоў Леванеўскага, многія прадпрымальнікі не былі гатовы баставаць у першапачаткова намечаны дзень. Частка кіраўнікоў прадпрымальніцкіх структур заявіла, што кіраўніцтва "нічога не робіць для падрыхтоўкі забастовак", "некаторыя былыя калегі па прафсаюзным руху сумесна з дзяржаўнымі органамі супрацьдзейнічаюць правядзенню забастовак". У самога страйкама пакуль не хапае рэсурсаў для паўнацэннай арганізацыі такіх маштабных акцый. Адначасова страйкам гатовы "падтрымаць любыя мясцовыя акцыі пратэсту прадпрымальнікаў у красавіку — маі".

Перанос аднадзённай забастоўкі менавіта на 18 мая абумоўлены правядзеннем у гэты дзень уладамі Усебеларускага народнага сходу.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Будзь здароў, калега!

Рэдакцыя газеты "Народная воля" суседствуе з такім вядомым агенцтвам краіны, як БелТА. Сёння ў нашых калег свята — яны адзначаюць 60-годдзе першага намесніка генеральнага дырэктара Мікалая Захаравіча Кернога, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі, аўтара шэрагу кніг, выдатнейшага журналіста.

Мы, нарадавольцы, далучаемся да іх віншаванняў і зычым табе, Мікалай Захаравіч, доўгіх гадоў жыцця, натхнення і плёну ў творчых справах.

Нарадавольцы.

Рост нараджальнасці на Магілёўшчыне

З пачатку гэтага года ў Магілёўскай вобласці назіраецца рост нараджальнасці.

Паводле звестак статыстыкі, у студзені — лютым у вобласці нарадзіліся 1.782 дзіцяці, што на 7,9 працэнта больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года.

У той жа час узровень нараджальнасці на Магілёўшчыне працягвае адставаць ад узроўню смяротнасці: за гэты ж перыяд сёлета памерлі 3.129 чалавек, кожны пяты з якіх знаходзіўся ў працаздольным узросце.

Канстанцін УВАРАЎ.

Адменены рух цягнікоў ва Украіну

Гомельскае аддзяленне Беларускай чыгункі (БЧ) адмяніла рух міждзяржаўных прыгарадных цягнікоў ад Гомеля да першай украінскай станцыі Гарнастаеўка. Як паведамілі БелаПАН у аддзяленні БЧ, гэта звязана з тым, што ўкраінскі бок, прадаючы білеты на дадзены цягнік, адмаўляўся весці разлік з гомельскімі чыгуначнікамі. У выніку ўтрыманне прыгараднага цягніка аказалася для гамяльчан непасільным.

Замест адмененых дызель-цягнікоў Гомельскае аддзяленне БЧ арганізавала рух па гэтым маршруце пасажырскіх цягнікоў, паколькі разлікі для дадзенай катэгорыі цягнікоў рэгламентаваныя. З-за гэтых змяненняў білет да Гарнастаеўкі зараз каштуе 2,9 тысячы рублёў замест ранейшых 600 рублёў. Пабочны эфект ад новаўвядзення відавочны: апошнімі днямі прыкметна парадзелі рады ўкраінскіх "чаўнакоў", якія прыязджаюць гандляваць у Гомель.

Ірына ШАНЦАВА.

Анёлу адпілавалі крылы

Анёл працы скульптара Ігара Голубева, які тры гады ахінаў крыламі вечны спакой загінуўшых за Радзіму, пакінуў сваё месца на могілках воінаў Вялікай Айчыннай вайны ў Оршы. Людзі, якія прыйшлі сюды на Радаўніцу, даведаліся, што скульптуру давялося адправіць у сховішча мясцовага музея. Як высветлілася, невядомыя хуліганы нажоўкай адпілавалі анёлу крылы.

Аршанскі раён рызыкуе быць унесеным у Кнігу рэкордаў Гінеса як лідэр па колькасці апаганьванняў памяці. Днямі, да прыкладу, схільнасць да вандалізму прадэманстравалі падлеткі, якія выкралі 11 таблічак з брацкай магілы воінаў у вёсцы Якаўлевічы. А напярэдадні дня памінання памерлых 26-гадовы жыхар вёскі Балбасава ўчыніў здзек над магіламі ў вёсцы Чэрвіна. "Здабычу" вандала склалі 37 алюмініевых таблічак з імёнамі і эпітафіямі. Па гэтых фактах узбуджаны крымінальныя справы, вядзецца следства.

Леанід СІМАНАЎ, БелаПАН.

ЧУЛІ?

Аб'ядналася пяцёрка прэтэндэнтаў на пасаду прэзідэнта

Пяць вядомых палітыкаў — Уладзімір Ганчарык, Сямён Домаш, Сяргей Калякін, Павел Казлоўскі, Міхаіл Чыгір — заявілі аб дасягнутай паміж імі дамоўленасці па каардынацыі дзеянняў для дасягнення агульнай мэты — перамогі на прэзідэнцкіх выбарах.

У гэтай сувязі яны распаўсюдзілі сумесную заяву, у якой выклалі свае асноўныя прынцыпы. Гэта — вывад краіны з зацяжнога крызісу і пад'ём нацыянальнай эканомікі на аснове распрацаванай агульнай праграмы, якая прадугледжвае эфектыўнае выкарыстанне геапалітычнага становішча Беларусі, стварэнне спрыяльных умоў для вытворчасці, інвестыцый, развіцця ўсіх форм уласнасці.

У дакуменце гаворыцца, што перамога на прэзідэнцкіх выбарах неабходная для "рэальнага павышэння дабрабыту людзей, пераадолення беднасці і галечы, надзейнай сацыяльнай абароны пенсіянераў, інвалідаў, чарнобыльцаў, навучэнцаў, дапамогі сям'і; забеспячэння правоў і свабод грамадзян; належнай барацьбы са злачыннасцю; ліквідацыі чыноўніцкага бязмежжа і карупцыі, пераследу іншадумцаў; рэабілітацыі незаконна асуджаных, устанаўлення вінаватых у знікненні людзей".

Палітыкі заявілі аб гатоўнасці ўмацоўваць мясцовыя Саветы і органы самакіравання, што прывядзе да вяртання ўлады народу. У праграме "блока кандыдатаў" гаворыцца, што яе рэалізацыя прывядзе да развіцця ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва з Расіяй "у Саюзе дзвюх суверэнных дзяржаў", да ўстанаўлення дружалюбных адносін з краінамі Еўропы і ўсяго свету, пераадолення міжнароднай ізаляцыі Беларусі.

Аўтары звароту заклікаюць усіх грамадзян Беларусі аб'яднацца дзеля будучыні Радзімы: "Толькі разам мы ў сілах змяніць жыццё да лепшага, забяспечыць для кожнага магчымасць зарабляць і законны парадак для ўсіх".

3 мая палітыкі, якія падпісалі гэты дакумент, маюць намер правесці прэс-канферэнцыю і больш падрабязна расказаць пра свае планы.

Генадзь БАРБАРЫЧ.

ПИКЕТ

Верните Юрия Захаренко!

В субботу, т.е. 28 апреля, в Минске состоится пикет, связанный с исчезновением видных политических деятелей оппозиции Ю.Захаренко, В.Гончара, А.Красовского. Место проведения — площадь Бангалор. Время — с 14.00. до 16.00.

Организаторами пикета выступили председатель общественного объединения "Правовая помощь населению" О.Волчек, члены Объединенной гражданской партии С.Стриженок. и И.Гайшун.

На пикете будут присутствовать жены исчезнувших политиков, представители правозащитных организаций.

Антон КОРЗУН.

ПАЗІЦЫЯ

Без лукашэнкаўскага прозвішча ў выбарчых бюлетэнях

Цяпер большасць палітычных дзеячаў заклікаюць усё дарослае насельніцтва Беларусі прыняць актыўны ўдзел у прэзідэнцкіх выбарах, якія адбудуцца праз некалькі месяцаў. Пры гэтым агітуюць не байкатаваць выбары, а ісці галасаваць пры любых умовах іх правядзення. На гэта, напрыклад, арыентуе адзін з лідэраў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі В.Ржаннікаў у сваім вялікім артыкуле, надрукаваным у "Народнай волі" 10 красавіка.

Я катэгарычна супраць такой пазіцыі. Прэзідэнцкія выбары будуць праводзіць нелігітымныя органы ўлады. Яны зробяць усё, што ім удасца, каб не дапусціць уключэння ў выбарчыя бюлетэні імёны сапраўдных змагароў за свабоду і росквіт Беларусі. Нелігітымны Цэнтрвыбаркам зможа кардынальна сфальсіфікаваць лічбавыя вынікі выбараў прэзідэнта. Таму, калі ўсё ж вядомыя апазіцыйныя дзеячы пажадаюць балаціравацца на пасаду прэзідэнта краіны, то яны, на мой погляд, павінны зрабіць заяву з прыкладна такім зместам: "Мы будзем удзельнічаць у выбарах толькі пры ўмове, што не будзе лукашэнкаўскага прозвішча ў выбарчых бюлетэнях. А.Р.Лукашэнка груба парушыў Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь і асноўныя нормы міжнароднага права. Ён незаконна прадоўжыў тэрмін сваіх прэзідэнцкіх паўнамоцтваў, расхвальваў Гітлера, здзекаваўся над беларускай мовай, называў "отребьем" найлепшых апазіцыйных грамадзян Беларусі, давёў эканоміку да катастрафічнага стану... Такі чалавек не мае ні маральнага, ні юрыдычнага права балаціравацца на пасаду прэзідэнта краіны. Калі прозвішча А.Р.Лукашэнкі ўсё ж з'явіцца ў выбарчых бюлетэнях, мы аб'явім байкот выбарам. І большасць краін не будзе прызнаваць такія выбары".

Я і многія мае сябры і сяброўкі не пойдзем на выбарчыя ўчасткі галасаваць за каго-небудзь пры ўмове, што лукашэнкаўскае прозвішча будзе ў выбарчых бюлетэнях.

Сяргей БАРЫСАЎ, геолаг, жыхар Мінска.

115 лет исполнилось самой старой жительнице планеты

Самый старый человек планеты — француженка Мари Бремон — в среду отпраздновала свое 115-летие, сообщает Associated Press.

Мари Бремон живет в доме престарелых в городе Cande (департамент Maine-et-Loire), в 240 километрах от Парижа. Свой день рождения мадам встретила бокалом белого вина и клубничным тортом. "Она большой гурман," — сообщила одна из медсестер. — "У нее хороший аппетит. А больше всего она любит шоколад".

Бремон официально считается самым старым человеком после смерти в ноябре 2001 англичанки Евы Моррис, которая умерла за 6 дней до своего 115-летия. Бремон — вторая француженка-рекордсменка, ее предшественница Жанна Кальман умерла в 1997 году в возрасте 122 лет.

Бремон родилась в семье лесоруба. С восьми лет она начала работать, сначала на ферме, а затем на фармацевтической фабрике, была сиделкой и швеей. Первый муж Бремон умер во время первой мировой войны, а второй — в 1967 году.

В возрасте 103 лет Мари Бремон сбила машина и в результате она сломала себе руку.

Lenta.ru.

"Газпром" даруе даўгі "Белтрансгазу"

Расійскі "Газпром" і беларускае аб'яднанне "Белтрансгаз" падпісалі пагадненне аб рэструктурызацыі беларускай запазычанасці за пастаўкі прыроднага газу.

Кіраўнік "Белтрансгазу" Пётр Пётух павінен быць задаволены. Згодна з падпісаным у Маскве пагадненнем, Беларусь атрымала магчымасць на працягу трох гадоў разлічвацца за даўгі, якія яна мела перад "Газпромам" на 1 студзеня 2001 года. Запазычанасць нашых газавікоў перад расійскімі калегамі складала ні многа ні мала 77,2 мільёна долараў.

Акрамя таго, зараз "Белтрансгаз" будзе разлічвацца толькі за паступаючы газ. Пені за пратэрміноўку плацяжоў будуцьануляваны. І, як кажуць у "Белтрансгазе", гэта дазволіць разлічвацца з Расіяй у поўным аб'ёме. Як вядома, Беларусь разлічваецца за газ не толькі амерыканскімі доларамі, але і бартэрам. У Расію пастаўляем усё, што можам: трактары, кормаўборачную тэхніку, медыцынскае абсталяванне і нават кансервы з бульбай. Плануецца, што ў гэтым годзе ў рамках аплаты за бягучыя пастаўкі газу "Газпром" атрымае беларускай прадукцыі на суму 10 мільёнаў амерыканскіх долараў.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Плачуць бярозы ў Курапатах...

Першай, каго я ўбачыла, прыйшоўшы ў Курапаты на традыцыйную талаку перад Радаўніцай, была маленькая жанчына з сівой галавой і надзіва маладымі, прыгожымі вачыма — Мая Тодараўна Кляшторная. Яна ўскопвала палоску ляснога дзірвану вакол Крыжа пакуты, сеяла ў пульхную глебу кветкі...

Часта сустракаю яе тут, у сусветнавядомым месцы, дзе ад куль сталінскіх катаў палеглі дзесяткі тысяч ні ў чым не вінаватых людзей. Не, "віна" за імі — у вачах знішчальнікаў — была, і вялікая: яны жылі чэсна і сумленна, любілі сваіх дзяцей, Бацькаўшчыну. Ні на каго не даносілі, не рабілі подласці — і таму былі небяспечныя рэжыму, які трымаўся на подласці і даносах. Ахвярай гэтага рэжыму ў 30-х гадах стаў разам з большасцю беларускіх пісьменнікаў, навукоўцаў, іншых прадстаўнікоў інтэлігенцыі і малады, акрылены паэт-рамантык Тодар Кляшторны, бацька Маі Тодараўны. Яго расстралялі, а сям'ю "изменника Родины" кінулі ў ГУЛАГ.

Там, за калючым дротам, з трохгадовага ўзросту і "перавыхоўвалі" маленькую дзяўчынку... Але не здолелі выбіць з яе Памяць. Калі яна вярнулася на радзіму з далёкага краю, то вывучыла бацькаву мову, стала служыць бацькавай памяці. І не толькі бацькавай. Курапаты для Маі Тодараўны — сімвалічнае ўвасабленне пакут беларускага народа на ахвярным шляху да Будучыні, сімвал злачынстваў гвалтаўнікоў перад чалавецтвам, якія ніхто не мае права забыць.,

Яе сюды прыводзіць сэрца. Як прыводзіць штодня — у святы і будні — самых розных людзей, у каго ёсць сумленне і пачуццё адказнасці за лёс сваёй зямлі. Сярод іх і маладзенькая студэнтка Насця Чаромшына. Ніякіх высокіх слоў яна мне не гаварыла, сказала толькі, што пачула пра талаку ад свайго выкладчыка Мікалая Мікалаевіча Крывальцэвіча — і не змагла не прыйсці. Яны часцяком бываюць тут з сябрамі. Проста так. І гэтае "проста так" — сведчанне шчырага парыву — даражэй, можа быць, за ўсялякія громкія клятвы.

Прыбраць святое месца перад вясновым Днём памінання продкаў прыйшлі і маладыя, і пажылыя. Работы было шмат, яна ішла спорна, без прынукі і чыйго-небудзь камандзірства. Ачышчалі ад хмызняку магілы, на якіх усё больш разрастаецца лес крыжоў, зграбалі апалае лісце, размяталі сцяжыну, што вядзе на пагорак да памятнага каменю. Але больш за ўсё марокі было са смеццем, раскіданым па лесе нязводнымі "аматарамі прыроды": розныя бляшанкі, бутэлькі, бітае шкло, акуркі, карабкі ад цыгарэт, нават старыя шыны валяліся вакол... Так, вандалы ўсіх гатункаў не забываюць наведваць Курапаты, біць, смеціць, ламаць, рушыць усё, што можна, нават святое — крыжы. На гэты раз яны недвухсэнсоўна распісаліся чырвонай фарбай па чорным граніце: *"Анархія"*.

Падумалася міжволі: калі гэта і анархія, то — добра кіруемая. Але не менш, чым за перыядычныя і відавочна арганізаваныя духоўнымі нашчадкамі расстрэльшчыкаў пагромы ў Курапатах, трывожыць амаль бессэнсоўнае, на пабытавым узроўні дзікунства. Ні аб чым не задумваючыся, сюды, у ціхі куток прыходзяць "оттянуться", паліць "шашлычныя" вогнішчы сучасныя дзікуны...

Гэта яны ў пільным клопаце аб уласным сілкаванні "жывымі вітамінамі" знявечылі ледзь не да адзінай бярозы ва ўрочышчы. Не акуратныя падсечкі-адтуліны рабілі, а пасчэсвалі сякерай ладныя кавалкі ў самым нізе камля, і сок пенным вадаспадам хлешча на зямлю, даўно перапоўнішы кімсьці забыты посуд. Плачуць белыя прыгажуні празрыстымі слязьмі. Плачуць, здаецца, не толькі ад уласнага болю і суму, што асуджаны на пагібель. Яны плачуць па нас. Ад сораму за людзей і горкага недаўмення: няўжо ж гэты сок, настоены на крыві і касцях загубленых продкаў, сапраўды пойдзе на карысць і здароўе "дабытчыкам" з сякерай, іх дзеткам і родным? Пра тых, хто здольны на глум сярод крыжоў, цяжка сказаць: "Даруй ім, Госпадзі, бо не ведаюць, што робяць".

...За некалькі гадзін шчыравання талакоўцаў курапацкае ўрочышча ачысцілася, непазнавальна змянілася. Стомленыя, з рыдлёўкамі, граблямі, венікамі мы вярталіся дадому. А насустрач нам па чысцюткай сцяжыне вальяжна-ганарлівыя дамы вялі на выгул сваіх пародзістых сабак...

Святлана КЛІМЕНЦЕНКА.
Фота IREX/ProMedia.

Вы афармляеце падпіску на "Народную волю" — мы даём скідку

Шаноўныя мінчане!

З сённяшняга дня па 23 мая Вы маеце магчымасць падпісацца на "Народную волю" на другое паўгоддзе па цэнах першага. Пры гэтым газету будзеце атрымліваць да запатрабавання ў кіёсках у выгадны для Вас час. Кошт падпіскі:

Для пенсіянераў, інвалідаў, уладальнікаў паўгадавой ці квартальнай падпіскі (індэкс — 63429)

1000 рублёў — на 1 месяц
3000 рублёў — на 3 месяцы
6000 рублёў — на 6 месяцаў

Для індывідуальных падпісчыкаў (індэкс — 63222)

1200 рублёў — на 1 месяц
3600 рублёў — на 3 месяцы
7200 рублёў — на 6 месяцаў

Ведамасная падпіска (індэкс — 63225)

2200 рублёў — на 1 месяц
6600 рублёў — на 3 месяцы
13 200 рублёў — на 6 месяцаў

Спіс гандлёвых кропак і кіёскаў "Белсаюздруку", у якіх можна аформіць падпіску:

Участак падпіскі "Белсаюздрук"	вул.Валадарскага, 16, п.302	227-88-41
Пункт прыёму падпіскі	вул.Жукоўскага, 5, корп.1	224-32-03
Пункт прыёму падпіскі	пр-т Ф.Скарыны, 113	284-22-91
Пункт прыёму падпіскі	вул.Раманаўская Слабада, 9	220-83-04
Пункт прыёму падпіскі	вул.А.Кашавога, 8	230-29-20
Пункт прыёму падпіскі	пр-т Машэрава, 51/1	223-80-43
Магазін №1	вул.Жукоўскага, 5	224-03-76
Магазін №2	пр-т Ф.Скарыны, 44	284-83-59
Магазін №3	пр-т Ф.Скарыны, 76	232-46-23
Магазін №4	вул.Леніна, 15	227-11-92
Магазін №6	вул.Філімонава, 1	235-63-11
Магазін №7	вул.Я.Коласа, 69	228-30-20
Магазін №8	вул.Сурганава, 40	232-45-10
Магазін №9	пр-т Ракасоўскага, 140	247-30-15
Магазін №11	пр-т Пушкіна, 77	255-80-71
Магазін №12	вул.Кіжаватава, 80	278-77-61
Магазін №13	вул.Каліноўскага, 82, корп.2	264-06-42
Магазін №14	вул.Валадарскага, 22	227-75-55
Магазін №15	вул.Танкавая, 16	223-82-39
Магазін №16	вул.В.Харужай, 24	234-27-25
Магазін №17	вул.Някрасава, 35	231-03-28
Магазін №18	станцыя метро "Плошча Перамогі"	284-31-06
Магазін №19	пр-т Машэрава, 51, корп.1	223-81-66
Магазін №20	вул.Ясеніна, 1,	271-87-21
Магазін №21	станцыя метро "Пушкінская"	255-57-20
Магазін №22	вул.Ілімская, 10, корп.2	
Магазін №23	вул.Славінскага, 39	284-36-33
Магазін №24	вул.Жылуновіча, 31	245-05-74
Магазін №25	вул.К.Маркса, 21	227-08-52
Кіёск №2	Лінгвістычны універсітэт, вул.Захарава, 21	
Кіёск №18	Тэхналагічны універсітэт, вул.Свярдлова, 13/4	
Кіёск №34	г-ца "Мінск", пр-т Ф.Скарыны, 11	
Кіёск №38	Педагагічны універсітэт, вул.Савецкая, 18	
Кіёск №78	г-ца "Юбілейная", пр-т Машэрава, 19	
Кіёск №95	Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, вул.Мяснікова, 39	
Кіёск №138	станцыя метро Я.Коласа, выхад да Акадэміі фізвыхавання	
Кіёск №187	г-ца "Беларусь", вул.Старажоўская, 15	
Кіёск №198	Эканамічны універсітэт	
Кіёск №209	Прахадная МАЗа, вул.Сацыялістычная, 2	
Кіёск №228	Універсітэт культуры, вул.Рабкораўская, 17	
Кіёск №232	МЗХ, пр-т Машэрава	
Кіёск №245	Бальніца хуткай дапамогі, вул.Кіжаватава, 56	
Кіёск №259	Мінскі дзяржаўны гандлёвы каледж, вул.Усходняя, 183/43	
Кіёск №262	г-ца "Планета", пр-т Машэрава, 31	
Кіёск №298	пр-т Машэрава, 75/1	
Кіёск №302	9-я бальніца	
Кіёск №313	Слабодскі праезд, 24	

ТОЧКИ НАД "І"

О том, как Никита Пигуль искал в Уголовном кодексе различия в принципах назначения наказания

20 апреля с.г. в "Народной воле" была опубликована корреспонденция Никиты Пигуля под названием "Как судья Тамара Высоцкая писала приговор...", в которой давался анализ необоснованного, на взгляд автора, применения ч.3 ст.39 УК 1960 года, регулирующего принцип назначения наказания по совокупности преступлений, примененного Щукину В.А., который признан приговором Минского городского суда виновным в совершении преступления, предусмотренного ст.186-3 УК 1960 года.

В статье Н.Пигуль констатирует, что судья не умеет читать законы, приводит выдержки из приговора и указывает, что Щукину В.А. необоснованно назначено наказание по совокупности преступлений, а то, что сделано судьей, регламентируется ст.40 УК, предусматривающей назначение наказания по совокупности приговоров.

Увы, как следует из написанного, Никита Пигуль так и не удосужился изучить Уголовный кодекс внимательно, что и позволило ему довести до сведения читателей субъективную и неправильную информацию.

Так, автор публикации, имея явно отдаленное отношение к юриспруденции, к сожалению, не понял, что ст.40 УК 1960 года применяется в случае, когда новое преступление совершено после вступившего в законную силу приговора, но до полного отбытия назначенного по нему наказания, что означает совершение обвиняемым нового преступления до 24.00 часов последнего дня неотбытого наказания по предыдущему приговору.

Поскольку вмененное Щукину В.А. деяние, предусмотренное ст.186-3 УК 1960 года, было совершено до постановления приговора судьи Центрального района г.Минска от 20 марта 2001 года, то в данном случае наказание назначается по правилам ч.3 ст.39, а не ст.40 УК.

Учитывая, что Щукин В.А. была привлечен к уголовной ответственности за хулиганство и в отношении него был постановлен обвинительный приговор с назначением наказания в виде ареста, в описательно-мотивировочной части приговора Минского городского суда от 17 апреля 2001 года обоснованно содержится ссылка на это обстоятельство, а не на судимость Щукина В.А., как об этом указывает Никита Пигуль. Являются искаженными и остальные приведенные в статье выдержки из приговора.

При этом автор позволяет недопустимые высказывания в адрес судьи и постановленного от имени Республики Беларусь основного процессуального документа, что свидетельствует не только о низкой правовой, но и общей культуре автора и, по всей вероятности, личной обиде на судью за "неправильное" назначение Щукину В.А. наказания.

Тамара ВЫСОЦКАЯ, судья Минского городского суда.

От редакции

Публикуя корреспонденцию Н.Пигуля, "Народная воля", конечно же, не допускала, что трактовка им норм Уголовного права носит поверхностный, в определенной мере даже субъективный характер. И хорошо, что судья Т.Высоцкая не оставила это без внимания. Редакция в свою очередь заинтересована в том, чтобы в публикациях не было никаких перегибов, неточностей. Сегодняшним комментарием мы расставляем точки над "і".

Принимаем замечания Т.Высоцкой и насчет культуры письма Н.Пигуля. Хотелось бы, чтобы корректность, уважение к оппонентам возвышались над личными эмоциями.

Пр. Антона, Астапа, Марціна.
К. Зіты, Тэафіла.

КРАСАВІК
27
ПЯТНІЦА

☉ Усход 5.42
Захад 20.34
Даўж. дня 14.52

☽ Перш. квадра 30 красавіка
Захад 0.26
Усход 8.23

Народная Воля 27 КРАСАВІКА 2001 г.

НАВІНЫ

“Зорка спагады” ў тэатры “Зьніч”

Рыгор Барадулін.

У беларускім паэтычным тэатры аднаго акцёра “Зьніч”, размешчаным у сталічным Чырвоным касцёле, народны паэт Беларусі Рыгор Барадулін і бард Алесь Камоцкі прадстаўляюць праграму “Зорка спагады”.

Паэт і бард выконваюць рамансы, прысвечаныя, паводле слоў Барадуліна, “нейкаму збіральнаму вобразу”. Праграма “Зорка спагады” летась была выдадзена як у аўдыё-, так і ў кніжным варыянце.

Вечарам 3 мая ў Чырвоным касцёле Рыгор Барадулін, паэт Ганад Чарказян і Алесь Камоцкі прадставяць праграму “Асяніна”, у якой прагучаць творы Чарказяна ў барадулінскіх перакладах з курдскай на беларускую.

Марат ГАРАВЫ.

“Чарнобыльскі шлях” у Гродна

25 красавіка прадстаўнікі гродзенскай арганізацыі БНФ “Адраджэньне” правялі акцыю, прысвечаную 15-й гадавіне чарнобыльскай трагедыі.

Нягледзячы на афіцыйна заяўленую малакалькаснасць гродзенскага “Чарнобыльскага шляху”, на месца правядзення акцыі былі сцягнуты значныя сілы міліцыі і ўнутраных войскаў. Жалобнае шэсце гараджан суправаджалі каля 10 міліцэйскіх аўтамашын і КамАЗ з салдатамі ўнутраных войск у спецыяльным абмундзіраванні.

Як і планавалася, мерапрыемства распачалося ў Каложскай царкве малебнам па ахвярах чарнобыльскай трагедыі. Затым каля ста чалавек прайшлі калонай ад Старога замку да плошчы Леніна, дзе ўсклалі кветкі на месцы падзеяў двухгадовай даўніны, калі гродзенская міліцыя жорстка збіла маладых людзей — удзельнікаў акцыі “Чарнобыльскі шлях”.

Сёлета падчас акцыі ніхто з яе ўдзельнікаў не быў затрыманы праваахоўнымі органамі.

Павел МАЖЭЙКА.

Месяц новы. Падаткі старыя...

Шляхам доўгіх перамоў і забастовак сталічныя прадпрымальнікі дабіліся ад Мінгарсавета адмены праекта рашэння аб павышэнні з 1 мая фіксаваных ставак падатку на прыбытак і цвёрдых сум падаходнага падатку.

Ініцыятарам павышэння падаткаў стаў Дзяржаўны падатковы камітэт. За кошт прадпрымпальнікаў планавалася залатаць дзірку ў бюджэце двума мільярдамі беларускіх рублёў.

Аднак прадстаўнікі дробнага бізнесу катэгарычна не пагадзіліся з гэтым і выказалі сваё рашучае “НЕ!”. Акрамя таго, што памер падаткаў расце, як грыбы пасля дажджу, у хуткім часе павінен з’явіцца прэзідэнцкі дэкрэт аб адзіным падатку, у якім стаўкі падатку ўжо будуць разлічвацца, зыходзячы не з мінімальнага заробку, а з грашовай адзінкі еўра. Таму, паводле меркаванняў прадпрымальнікаў, чарговая абдзіралаўка не мела б ніякага сэнсу.

Таццяна АЛЯКСАНДРАВА.

Хто памёр, хто захварэў...

Пра існаванне праблем аздараўлення дзяцей у Беларусі заявіў намеснік старшыні Камітэта па праблемах наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС Валерый Шаўчук на прэс-канферэнцыі.

Адказваючы на пытанне карэспандэнта БелаПАН, Шаўчук паведаміў, што, у адпаведнасці з айчынным заканадаўствам, аздараўленню ў гэтым годзе падлягаюць 498 тысяч чалавек, з іх 405 тысяч дзяцей. “Пры цяперашняй магутнасці санаторна-курортных і аздараўленчых устаноў краіны на працягу года магчымая рэабілітацыя практычна ўсіх дзяцей”, — адзначыў Шаўчук.

Акрамя таго, як падкрэсліў Шаўчук, вялікія цяжкасці існуюць з рэабілітацыяй дашкольнікаў, якія жывуць у сельскай мясцовасці. “Гэта звязана з тым, што іх бацькі не могуць кінуць асабістую гаспадарку і ўдзяліць час аздараўленню сваіх дзяцей”, — сказаў Шаўчук. Паводле яго слоў, дзяржава выплачвае такім сем’ям грашовыя кампенсацыі, памер якіх летась склаў каля 50 тысяч рублёў.

Адказваючы на пытанне аб колькасці ліквідатараў, памерлых за 15 гадоў пасля катастрофы, Шаўчук сказаў, што, паводле наяўных звестак, дыягназ “вострая прамянёвая хвароба” быў пастаўлены 288 ліквідатарам з розных рэгіёнаў СССР. “З іх каля 40 чалавек памерлі ў першыя тры-чатыры месяцы пасля катастрофы, і каля 100 — у наступныя гады”, — паведаміў Шаўчук.

Марат ГАРАВЫ.

ЗАНАВЕС ОТКРЫВАЕТСЯ...

КРОВОСОСЫ

Когда-нибудь народ доберется до всех, кто засунул руку в государственный карман, отнимет у дармоедов кормушки. И все они будут ходить заплаканные и возмущенные, рассказывая печальную историю о том, как трудно отдавать свое после того, как возьмешь государственное.

Очень досадно, что Лукашенко, постоянно болтая о коррупции, практически ничего не сделал для ее искоренения.

Впрочем, это зло проросло еще до Лукашенко. Помнятся времена, когда каждый маленький начальник придумывал способ залезть государству в карман. Большие же начальники писали законы, по которым этот способ переставал быть воровством и становился законным бизнесом. Верховный Совет 12-го созыва был рассадником такого правотворчества.

В этом рассаднике вырос, например, частный нотариат. Его крестным отцом, я считаю, был тогдашний первый заместитель председателя Совета министров Михаил Мясникович. По нерасследованному стечению обстоятельств этот видный политик причастен к нескольким мероприятиям подобного рода.

26 ноября 1992 года председатель парламентской комиссии Дмитрий Булахов и К° возбужденно настаивали на принятии проекта Постановления Верховного Совета, внесенного “самим Мясниковичем”. Шляхетный Шушкевич, как обычно, противился, много говорил про нарушение процедур, но, как всегда, сдался. Впрочем, надо лично знать наших мясниковичей, чтобы понять, как непросто было интеллигентному спикеру сопротивляться их назойливым и льстивым домогательствам.

И тогда за несколько минут до перерыва вышел на трибуну “знаменитый защитник” обездоленных юристов Д.Булахов и рассказал об ужасных очередях в государственных нотариальных конторах. Думаете, “борец за права человека” предложил уменьшить перечень случаев, в которых закон обязывает нас идти к нотариусу? Надеетесь, предложил навести порядок и искоренить волокиту в государственных конторах? Может быть, раскритиковал в пух и прах Минюст за форменное издевательство над людьми?

Как бы не так. Булахов предложил создать частный нотариат. Это все равно, как после рассказа о волоките в налоговых инспекциях и судах, предложить узаконить рэкет и разборки. Там-то уж точно очередей не будет.

Впрочем, послушаем самого Булахова: *“Вопрос об организации частной нотариальной практики не является вопросом создания некоей коммерческой структуры, которая будет только лишь зарабатывать деньги. Проблема гораздо шире. Весь цивилизованный мир практически использует частный нотариат. Государственная пошлина, которую они будут взимать, будет поступать в государственный бюджет”.*

Как бы это назвать помягче, чтобы не обидеть “несчастного” Дмитрия? Введение депутатов в заблуждение? Лоббизм? Да не будем голову ломать, взглянем на все реально. Руководитель комиссии по законодательству называл “цивилизованным миром” бывшие соцстраны, узаконившие расхищение госсобственности. В то время как в Англии, Германии, Италии, США и других богатых странах нотариусы всегда были государственными служащими. А как же иначе, если они удостоверяют документы от имени государства и ставят печать с государственным гербом. И вообще, если государство в целях контроля принуждает ходить к нотариусам и платить за это пошлину, то нотариат — государственная служба вроде таможни, а не услуга вроде кройки и шитья.

А зачем было говорить, что вся государственная пошлина будет взиматься в государственный бюджет? Если Булахов не знал правду в 1992 году, то почему не возмущался позже, когда стало ясно, что все сказанное им не является истиной?

Но амбициозному Булахову и подавляющему большинству депутатов было плевать на истину. Все спешили ковать золото, не выходя из Овального зала. Даже не удосужились изменить законы, по которым государственная пошлина подлежала внесению в госбюджет.

А вот тот же Мясникович медлить не стал. Как только получил постановление Верховного Совета, сразу же дал поручение Минюсту и Минфину. А те в свою очередь поставили рекорд исполнительности. За две с половиной недели до истечения установленного Мясниковичем срока (!) издали антизаконную инструкцию, по которой вся госпошлина пошла в личный доход частных нотариусов. **Государственный налог был “прихватизирован”.**

18 января 1994 года, впрыснув очередную порцию “правды”, Булахов добился увеличения числа лицензий для частных нотариусов и продлил время частной нотариальной деятельности.

В одном Булахов бесспорно прав: это не было коммерческой структурой, которая **зарабатывает** деньги. Это была кормушка. Не надо формировать спрос на нотариальные действия — закон обязывает идти к нотариусу. Не надо договариваться о ценах — ставки пошлины устанавливает правительство. Получи лицензию, садись в удобном месте и жди. Клиент помыкается в государственных очередях и сам принесет свои деньги. Ешь — не хочу.

Кстати, белорусские нотариусы слишком много и не хотели. Большинство из них вело прием 4—6 часов в день, по предварительной записи, с выходными в субботу-воскресенье. Естественно, брали на себя самые простые и самые высокооплачиваемые действия, трудоемкие и мало оплачиваемые они оставляли государственным нотариальным конторам.

Пока государственные конторы распутывали наследственные дела (зачастую бесплатно), частные нотариусы за большие деньги удостоверяли верность ксерокопий, подлинность подписей и прочие пустяки, не требующие большого времени и напряжения.

Парниковые правовые и экономические условия, созданные для частных нотариусов, при полной запущенности государственных контор, позволяли говорить о преимуществах частной формы нотариата. При этом оценивалось, кто больше собрал налога: госконторы для государства или частники для себя. Хотя задача нотариата не в том, чтобы драть налоги, а в том, чтобы осуществлять государственный контроль.

До появления частных нотариусов госпошлина была небольшой, едва покрывала расходы государственного нотариата. Но по мере того как в частные нотариусы приходили дети и прочие родственники высоких чиновников, пошлина все больше и больше опережала рост цен.

Уже в 1995 году частный нотариус зарабатывал в среднем 2300 долларов в месяц (за вычетом налогов и производственных расходов в сумме около 1600 долларов). Появились и свои рекордсмены. Е.М. Алаева, О.А. Бобкова, М.А. Германович, Л.Р. Довгель, Л.Ф. Мороз, Т.Н. Романович, Л.П. Храмцевич получали и более 5000 долларов.

Но подлинный золотой век частного нотариата наступил во втором квартале 1996 года. Как раз подошли самые блатные. Поэтому резко повысили госпошлину и отменили для частников налог на добавленную стоимость. Доходы зашкаливали. За 1996 год средний доход частного нотариуса — 54.000 долларов (чистый доход — более 30.000 “баксов”). “Передовики” превзошли рубеж в 100.000 долларов.

В начале 1997 года среди частных нотариусов появились весьма серьезные люди. Поэтому доходы в долларовом выражении удвоились.

Органам юстиции было некогда наводить порядок в государственном нотариате. Они делили частные лицензии. Естественно, лицензий на всех не хватало, поэтому брали себе, не забывали друзей и родственников.

11 работников органов юстиции, причастных к выдаче лицензий, взяли такие лицензии себе лично. Причем заместитель министра юстиции, он же председатель комиссии по выдаче лицензий, он же В.М.Ловчий получил лицензию вопреки законодательству, так сказать, “в порядке исключения”. В Брестском областном управлении юстиции лицензии получили и начальник К.П.Панцевич, и заместитель начальника О.В.Матюк.

17 лицензий получили жены, дочери, невестки и прочие близкие родственники ответственных работников.

То, сколько лицензий получили близкие друзья и дальние родственники, следствие установить не пожелало. Еще бы — наше следствие своих не выдает!

Но, как говорят, жадность сгубила фраеров. Лукашенко никогда не любил богатых и очень возбудился, получив в начале 1997 года доклад Службы безопасности о том, что у некоторых частных нотариусов слишком много денег и слишком мало совести.

27 февраля 1997 года Лукашенко отдал приказ на уничтожение частного нотариата, терминатором назначил начальника главного государственно-правового управления. Им в то время был я.

Какая бесшабашная дерзость переполняла меня, приобщенного к делу борьбы с коррупцией. Ведь я верил, что Лукашенко позволит довести это дело до логического конца.

И тут появились они! Имя им *легион.*

Вездесущий Мясникович (уже глава Администрации президента) предложил свою помощь буквально через 10 минут после того, как я покинул кабинет президента и еще не знал о том, кто он — крестный частного нотариата.

Простодушный Воронцов (уже министр юстиции) прибежал узнать, чем я занимаюсь, раньше, чем я узнал, как он (в качестве начальника облюста) сделал частным нотариусом собственную дочь.

Осторожный Абрамович (мой куратор) поучал: “Не лезь — там такие люди замешаны”. И тянул пальчик к небу. Впрочем, Абрамовича волновали адвокатские лицензии. И не только лицензия дочери. Адвокатские лицензии, полученные людьми при высоких должностях, принадлежали целому созвездию высокопоставленных юристов (Булахов, Сукало, Гриб, Капитан, Андреев и т.д., и т.п.).

Замешанные люди подтягивались и напрягались по мере того, как дело набирало обороты. И не то чтобы номенклатура на самом деле испугалась. Они же лучше меня знали Лукашенко. Ну, посмотрит строго, слова страшные скажет’ типа “пеняйте на себя”, но не тронет. А чего еще бояться, не угрызений же совести, ей-Богу. И тем более не Пласковицкого — щенок ведь. Просто они очень не любят, когда им мешают устраивать шкурные дела.

До 3 мая 1997 года все шло по плану: проект был готов, и Лукашенко подписал Декрет о некоторых мерах по совершенствованию адвокатской и нотариальной деятельности. Частным нотариусам оставили процент госпошлины, равный затратам на государственный нотариат, халявные лицензии аннулировали.

Но это было только начало. Планировалось, что государственные чиновники, наконец, займутся наведением порядка в государственном нотариате, что с 1 декабря 1997 года частного нотариуса не станет, что виновные в организации “кормушки” будут наказаны, а из присвоенной частными нотариусами госпошлины им останется только справедливое вознаграждение за труд — остальное подлежало возврату.

Но не тут-то было. Выполнять декрет предстояло тем, кто работать вообще не любил, а обижать самих себя тем более. Исполнительности и выделенных денег хватило только на евроремонт нескольких государственных контор. Возвращать госпошлину не собирались. Главные виновники спокойно сидели на должностях выше прежних, и поливали меня грязью в меру сил и способностей. А я трепыхался, как щенок, брошенный в воду.

Лукашенко регулярно получал необходимую информацию, но ничего не предпринимал.

7 апреля 1998 года после многочисленных срывов и проволочек состоялось совещание о ходе выполнения декрета №12. Я ябедничал, Александр Григорьевич ругался... А они молча выслушали и разошлись восвояси обгаженные, но невредимые. Пыл президента иссяк...

Впрочем, не мне обвинять Лукашенко в нерешительности. Я сам скис и поддался постыдному малодушию. Вместо того чтобы дожимать главный вопрос об ответственности чиновников, я приставал к женщинам, не желавшим возвращать государственную пошлину. А про ликвидацию частного нотариата вообще забыл после того, как ласковый и теплый язык Мясниковича прошелся по моему самолюбию. Уж поверьте: это он умеет.

В результате все чиновники отделались легким раздражением, а слабых женщин “принудили” к частичному возврату госпошлины. Правда, и здесь наглость была вторым счастьем. Такие, как А. Турмович, умудрялись вернуть 5 баксов и уберечь присвоенные тысячи, хотя возврату подлежала едва ли не десятая часть присвоенной госпошлины. Но зато как они скандалили!..

А сколько всякой юриспруденции было помянуто всуе. Особенно досталось обратной силе закона: врали, будто бы пошлину возвращали задним числом по решению президента. Хотя на самом деле возвращали по тем законам, которые действовали в момент присвоения госпошлины и действуют до сих пор. Ведь антизаконная инструкция не освобождала от исполнения законов. Наоборот, именно решениями президента разрешалось не возвращать львиную долю незаконно присвоенного.

Обычно, взяв чужое, сидят тихо, чтобы не заметили. А эти шумят, будто их самих обокрали.

Но, увы, кроме бабских слез, я не добыл никаких результатов.

Как мне стыдно! Наткнулся на те же грабли, что и Шушкевич. И вот результат: в тупом бессилии каюсь в наивности и малодушии, а те же чиновники восстанавливают ту же кормушку. Растет нотариальный сбор, готовятся новые лицензии...

Господи, дай мне силы! Пошли настоящего президента, который позволит вывести этих кровососов.

Александр ПЛАСКОВИЦКИЙ,
бывший главный юрист
Александра Лукашенко.

Шляхетны пчаляр

Мікалай Качаноўскі ведае сваю радаслоўную з 965 года

Пінск — адзіны горад у Беларусі, дзе ўжо каля двух гадоў працуе прыватны пчаліны магазін. Яго гаспадар Мікалай Качаноўскі па паходжанні — шляхціц, па адукацыі — вайсковы тапограф, па прызванні — пчаляр-прадпрымальнік, па закліку душы — краязнаўца. Адным словам, чалавек незвычайны і вельмі шматбаковы.

Качаноўскі – пчаляр

Так атрымалася, што Мікалаю Мікалаевічу з вайсковага тапографа прыйшлося перакваліфікавацца ў пчаляра. Адразу паспрабаваў сябе ў новай якасці на калгасным пчальніку. А больш за 10 год таму стварыў свой пчальнік прыкладна на 120 пчаліных сем’яў.

Спачатку рэалізоўваў мёд на рынку, знаёмым. З цягам часу з’явіліся пастаянныя пакупнікі, ды і справа прыйшлася да сэрца. Пачаў вывучаць кнігі аб лекавых травах і так захапіўся, што распрацаваў сваю тэхналогію перапрацоўкі мёду, узбагачанага прапалісам, кветачнай пыльцой, жэньшэнем і пчаліным малаком.

У 1996 годзе Міністэрства аховы здароўя дазволіла выпускаць лекавы мёд. На аснове прапалісу Качаноўскі стварыў новы унікальны прадукт — прапалісавае масла, якое таксама атрымала высокую адзнаку медыкаў. Усё гэта і падштурхнула пчаляра да думкі, што трэба ставіць справу па-сучаснаму.

У цэнтры горада, на вуліцы Равецкай, 5, знаходзіцца дзецішча Качаноўскага — крама “Нектар Палесся”. Акрамя высакаякаснага мёду, ў ёй можна набыць усялякія пчалярскія прылады. Гэта яшчэ і міні-музей, дзе вы ўбачыце: бівень і зуб мамантa; амерыканскі станок для вырабу лістоў вашчыны, зроблены з бука каля 140 год таму; старажытную лябёдку для пад’ёму вулляў на пяціметровую вышыню, каб мядзведзь не змог паласавацца мядком. Тут можна пазнаёміцца з вялікай калекцыяй кніг па пчалярстве на розных мовах, самая старэйшая з якіх была выдадзена 104 гады таму. Качаноўскі сам вырабляе прыгожыя свечкі, якія ўпрыгожваюць паліцы незвычайнай крамы.

Усе цэннікі і анатацыі напісаны на беларускай мове. На маё пытанне “Чаму?” Мікалай Мікалаевіч адказаў: “Хай людзі і такім чынам далучаюцца да беларускасці”.

Па сцвярджэнні спадара Міколы, пчалярства — не вельмі прыбытковая справа. Але зараз ён ні на што б яе не прамяняў. Тым больш, як гэта ні дзіўна, дзяржава не замінае працаваць. Два гады таму Качаноўскаму выдзелілі льготны крэдыт, які крыху дапамог яму стаць на ногі. Неяк рэцэпт узбагачанага мёду прасіла прадаць дзяржаўнае прадпрыемства, але пчаляр не захацеў адкрываць сваю камерцыйную тайну. Дарэчы, знайшліся і іншыя жадаючыя “дапамагчы” матэрыяльна. Аднойчы да Качаноўскага прыходзілі бандыты. Яны прапанавалі яму грошы на “раскрутку” справы ўзамен на пастаянныя дывідэнды. Але Мікалай Мікалаевіч адмовіўся ад такога спонсарства.

Ва ўсім свеце пчаляры не плацяць падаткаў. Наадварот, за сваю дзейнасць яны атрымліваюць фінансавую падтрымку ад дзяржавы. У Чэхіі за кожны вулей штогод пчаляру датуюць 3 долары, у Швецыі, Нарвегіі, Галандыі — 6—8, у Іспаніі і Грэцыі — 4—6. Польскую дапплату пчалярам можна назваць чыста сімвалічнай — усяго 25 цэнтаў. Але, пагадзіцеся, гэта ўсё роўна лепш, чым беларускае “нічога”.

На жаль, нашы дзяржаўныя мужы не разумеюць значнасці пчалярскай справы. Ад апылення многіх сельскагаспадарчых культур залежыць іх ураджайнасць. Дзяржава незаслужана ігнаруе пчалярную галіну. У 1999 годзе па невядомых прычынах на калгасных пчальніках загінула каля 80% пчол, такая ж сітуацыя склалася ў мінулым годзе, але ніхто з тых, хто наверсе, не забіў трывогу. У той час, як у вышэйназваных краінах на вывучэнне гэтай праблемы дзяржава вылучае немалыя грошы.

Магчыма, таму, што да замежнага падыходу нам яшчэ вельмі далёка, цэны на мёд у нас вышэй за сусветныя. А вось гарантый таго, што на базары ці з рук вы набудзеце якасны мёд, вам ніхто не дасць. Адрозніць падроблены мёд ад сапраўднага амаль немагчыма. Іншы раз “мёд”, разведзены крухмалам альбо манкай з дабаўленнем араматызатараў, пахне лепш за сапраўдны. Таму, напрыклад, у Германіі мёд можна набыць толькі ў крамах, і пры гэтым кожны слоічак мае свой асабісты нумар. Слоічкі з мёдам з пчальніка Качаноўскага таксама маюць своеасаблівую гандлёвую марку. На кожны прыклеены фірменны цэтлік, дзе пазначана: “Зроблена прадпрымальнікам Качаноўскім”.

Есць у Качаноўскага-пчаляра тры мары. Першыя дзве даволі здзяйсняльныя — у гэтым годзе паспрабаваць стварыць мёд, які паляпшае зрок, слых і памяць, і зрабіць такі пчальнік, як, напрыклад, у некаторых украінскіх калег, якія трымаюць больш за 800 сем’яў. А вось да выканання трэцяй яшчэ вельмі далёка. Мікалай Мікалаевіч марыць стварыць сапраўдны пчаліны музей, у які пераедзе і частка экспазіцыі з крамы.

Качаноўскі — шляхціц

Пчальнік Качаноўскага размешчаны ў вёсцы Качановічы, што на правым беразе Прыпяці ў дваццаці кіламетрах ад Пінска. У старадаўнія часы на Палессі шмат вёсак былі падзелены на дзве часткі — на адной жылі мужыкі, а другая лічылася шляхецкай. Сучасныя Качановічы — зямля пінскіх шляхціцаў Качаноўскіх, яна мае багатую гісторыю. Магчыма, менавіта гэта і падштурхнула Мікалая Качаноўскага прысвяціць частку свайго жыцця даследаванню сваёй радаслоўнай.

У выніку 25-гадовай карпатлівай працы з’явіўся 12-метровы аркуш паперы, на які нанесена генеалагічнае дрэва роду Качаноўскіх. Як вынікае з гістарычных дакументаў, у 965 годзе *“...маравы і багемцы, якія не знайшлі бяспекі на айчыне, з-за выпадку набегаў ад гунаў і мадзьяр, шукалі для сябе спакою і выратавання ў айчыне новай — краінах тагачаснай Польшчы”.* Сярод іх былі і Качаноўскія. Набыўшы новую радзіму, яны служылі ёй верай і праўдай. Продкі Мікалая Мікалаевіча некалькі разоў былі гараднічымі Пінска і займалі шмат іншых высокіх пасад. У 1520 годзе за заслугі перад айчынай Качаноўскія былі вызвалены ад уплаты ўсіх падаткаў, ім былі падораны землі пад Пінскам. А 19 ліпеня 1811 года пастановай Мінскага дваранскага сходу Качаноўскім быў прысвоены дваранскі тытул і радавы герб “Астоя”.

З прыходам Савецкай улады Качаноўскіх абмінула ліхаманка раскулачвання і рэпрэсій, хаця прадзед Мікалая Мікалаевіча трымаў вялікі пчальнік (дзед — таксама). Верагодна, “кліч крыві” і паўплываў на рашэнне Качаноўскага—вайсковага тапографа — заняцца пчалярскай справай.

— Я вельмі ганаруся сваімі продкамі, — кажа спадар Мікола. — Два гады таму я вырашыў адшукаць іх магілы і паставіць на іх невялічкія помнікі. На мясцовых могілках я знайшоў 10 старадаўніх магіл, усталяваў валуны з таблічкамі з нержавейкі і напісаў гады жыцця і прозвішчы. Памяць яшчэ 12 продкаў на суседніх могілках у вёсцы Лозічы я ўшанаваў сталёвымі крыжамі з такімі ж таблічкамі. Па-мойму, вельмі важна ведаць, хто былі твае продкі, знаць гісторыю сваёй краіны. Гэтыя веды — крэпкі падмурак для маіх нашчадкаў...

Таццяна КУЧЫНСКАЯ.
Фота аўтара.

РЭГІЁН

Савет дэпутатаў абавязалі

Спробы палепшыць статыстычныя паказчыкі развіцця сельскай гаспадаркі Крычаўскага раёна, якія робяцца мясцовымі ўладамі, часцяком набываюць дзіўныя і нават абсурдныя абрысы.

Так, напрыклад, кожны крычаўскі калгаснік, у якога маецца карова, абавязаны прадаць дзяржаве не менш за 2000 літраў малака ў год. Кошты на малако, што прапаноўваюцца адпаведнымі структурамі, абсалютна не адпавядаюць рэчаіснасці і ў значнай ступені меншыя за рэальныя. Мала таго, выплаты за ўжо здадзены прадукт пастаянна затрымліваюцца, прычым тэрміны затрымак вагаюцца ад аднаго да трох месяцаў. Нягледзячы на неспрыяльныя ўмовы, калгаснікі вымушаны мець справы з такім ненадзейным партнёрам, бо ў праціўным выпадку яны як мінімум пазбавяцца магчымасці нарыхтоўваць кармы для сваіх буронак.

Згодна з беларускімі традыцыямі, падобныя дзеянні, на жаль, ніяк не падпадаюць пад разрад незвычайных. Дзіўным жа ў гэтай сітуацыі можна назваць тое, што кантроль за выкананнем усіх этапаў дадзенай малаканарыхтоўчай сістэмы ўскладзены на... Крычаўскі раённы Савет дэпутатаў.

Небяспечная тэндэнцыя

Апошнім часам расійскія тэлеканалы пачалі звяртаць пільную ўвагу на Беларусь і яе жыхароў.

Увага выражаецца ў тым, што ўсё часцей і часцей беларусы запрашаюцца да ўдзелу ў рознага роду забаўляльных шоу ГРТ. Толькі за апошні месяц у Маскву былі запрошаны два прадстаўнікі з Магілёўшчыны. Так, на агульнавядомую тэлегульню “Поле цудаў” паехаў жыхар Крычава Канстанцін Смаляк, а падчас не менш вядомай перадачы “Іграй, гармонь” чэрыкавец Леанід Мазнёў цешыў тэлегледачоў народнай музыкай. У апошнім выпадку нават тэматыка ўсёй перадачы была прысвечана дажынкам.

Такім чынам, калі прыняць да ўвагі геаграфічную нязначнасць рэгіёна, з якога толькі за адзін месяц два чалавекі мелі стасункі з ГРТ, то можна смела казаць пра зараджэнне тэндэнцыі ўцягвання Беларусі на агульнарасійскую шоу-прастору. Гэта вельмі актуальна сёння, калі зноў актывізаваны працэс інтэграцыі нашых краін па самых розных накірунках.

Лячыць ці сеяць бульбу?

Штогод увесну рознаўзроўневыя ўладныя структуры нашай краіны прымаюць беспрэцэдэнтныя рашэнні, каб хоць крыху працягнуць існаванне калгаснай сістэмы. Клімавіцкі раён Магілёўскай вобласці не з’яўляецца выключэннем.

Сярод комплексу падобных рашэнняў, прынятых Клімавіцкім выканкамам і вядомых яшчэ з савецкіх часоў, аказанне так званай “шэфскай дапамогі” калгасам і саўгасам. На ролю шэфаў высунуты літаральна ўсе больш-менш значныя прадпрыемствы і арганізацыі раёна. Сярод іх і такія далёкія ад сельскай гаспадаркі структуры, як тэрытарыяльнае медыцынскае аб’яднанне, лікёра-гарэлачны завод, філіял АСБ “Беларусбанк”, аддзяленне “Белаграпрамбанка”, раённая інспекцыя дзяржаўнага падатковага камітэта, аддзел адукацыі, аддзел культуры, аддзел унутраных спраў і г.д.

Андрэй КУЗЬМІН,
кіраўнік інфармацыйнай службы
“Кантакт-цэнтр”.

г.Крычаў.

Мемарыяльная дошка Карпенку

У Ганцавічах па вуліцы Камуністычнай на доме №42 усталявана мемарыяльная дошка з надпісам: “У гэтым доме 26 снежня 1996 года пабываў Генадзь Дзмітрыевіч Карпенка”.

За тры тыдні да вышэйпазначанай даты гаспадару гэтага дома Мікалаю Ванько патэлефанаваў старшыня Усебеларускага клуба выбаршчыкаў Уладзімір Гудзееў і папрасіў знайсці памяшканне для правядзення навучальнага семінара па падрыхтоўцы членаў выбарчых камісій. Вестка аб тым, што ў Ганцавічах павінна адбыцца такое мерапрыемства, мясцовых начальнікаў не ўзрадавала, і ні памяшкання, ні дазволу на правядзенне семінара Мікалай Міхайлавіч не атрымаў. Гэта падштурхнула Ванько да думкі, што патрэбнае людзям мерапрыемства нельга зрываць з-за фанабэрыі чыноўнікаў.

...26 снежня хата Мікалая Мікалаевіча ператварылася ў актавую залу. Сабралася каля 40 ганцаўчан, перад якімі трымалі слова Карпенка і Гудзееў.

— Генадзь Дзмітрыевіч усім вельмі спадабаўся, — успамінае Ванько. — Мы зразумелі, што гэты чалавек зможа шмат зрабіць для Беларусі.

16 мая 1999 года мы правялі прэзідэнцкія выбары, на якіх я быў старшынёй выбарчай камісіі. Гэтай “здрады” мясцовая вертыкаль мне не даравала, і я вымушаны быў папрасіць палітычнага прытулку ў Чэхіі. Ужо на чужыне я даведаўся, што Карпенка памёр. І мне вельмі захацелася што-небудзь зрабіць у памяць аб ім. Знайшліся аднадумцы. У чэшскім горадзе Усць-над-Лабанам была адліта мемарыяльная дошка. А на пачатку гэтага года са сваімі сябрамі я перадаў яе ў Ганцавічы.

Я ганаруся, што быў знаёмы з такім чалавекам, і веру, што вуліцу Камуністычную таксама перайменуюць у вуліцу Генадзя Дзмітрыевіча Карпенкі.

Таццяна КУЧЫНСКАЯ.

Позиция

Какой же Быков перевесит?

Выступая в одиозной радиопередаче “Разговор по существу” с нападками на профессора М.Круковского за его статью в “Народной воле”, отставной генерал-майор А.Быков пытался показать себя благожелателем и выразителем интересов белорусского народа. Утверждал, будто бы объединение Беларуси с Россией в единое государство ведет к “светлому будущему”. При этом умолчал, почему “интеграторы”, будто бы уверенные во “всенародной поддержке”, так боятся референдума по этому важнейшему, судьбоносному вопросу?

О генерале А.Быкове известно: до выхода на пенсию он был начальником Минского военно-политического училища, затем возглавил совет ветеранов войны тогдашнего Минского радиотехнического института. В первой половине 90-х рьяно боролся против белорусского национального возрождения, активно выступал против постепенного перехода на белорусский язык обучения.

Понятно, что живущего на белорусской земле борца со всем белорусским привела в ярость искренняя исповедь-боль бывшего партизана М.Круковского. Он жаждет суровой расправы над “отступником” и независимой газетой “Народная воля”.

Не помышляя оправдывать полицаев, их прислужничество фашистским поработителям, восхищаясь мужеством белорусских партизан, приближавших Победу над оккупантами, считаю тем не менее: можно вполне согласиться с Круковским, что после войны наша Беларусь, к сожалению, не стала свободной, суверенной страной. Она осталась под гнетом коммунистической диктатуры и в полном подчинении Москве.

Чтобы отстоять подлинную независимость, сохранить свою самобытность, лучшие люди Беларуси стремятся будить самосознание народа, с тем чтобы он смелее брал свою судьбу в собственные руки.

Это отнюдь не означает вражды к России к русскому народу. Белорусские националисты — настоящие патриоты своего Отечества — за дружбу и добрососедство с Россией и другими странами, но вместе с тем хотят быть хозяевами в своем доме. Они всегда будут с уважением, признательностью и любовью относиться к тем русским интеллигентам (к примеру, известным ученым Никитченко и Андреевой, к правозащитнику Валерию Щукину), которые выступают в защиту демократии и суверенитета нашей страны. Они всегда будут вдохновляться пророческим словом великих сынов своей Бацьковщины. К ним не прилипнет никакая грязь, которой поливают их “громкоговорители” от власти.

Среди таких достойных людей — и профессор Круковский, и совесть нации Василь Быков. Как вы думаете, дорогие друзья, кто из них, этих двух современников с одной фамилией, но противоположной сутью, перевесит на весах истории и Божьего Суда: генерал-чикинец Алексей Быков или былой фронтовик и народный писатель Василь Быков?

У кого-то есть сомнения?

Николай ЛИТВИНИЧ.
Минск.

Дайджест

Митковой не нашлось альтернативы

Татьяна Миткова, как и ожидалось, стала главным редактором службы информации НТВ. Ее единогласно выбрали на общем собрании коллектива телекомпании. На собрании присутствовали все ведущие журналисты НТВ и Владимир Кулистиков. Продолжалось оно около 30 минут.

Lenta.ru.

Буш решил начать борьбу за нравственность своих сотрудников

Известно, что одним из лозунгов нынешнего президента США Джорджа Буша является борьба за нравственность. Как стало известно, Буш приказал вырезать все сексуальные сцены из фильмов, хранящихся в видеотеке президентского лайнера.

Длительные перелеты команда президента обычно проводит за телеэкраном. Характерно, что Билл Клинтон любил смотреть полные версии фильмов, включавшие постельные сцены, но его преемник посчитал, что, находясь в небе, следует думать только о работе.

НТВ.

В Японии новый премьер-министр

Верхняя палата парламента Японии завершила голосование по избранию премьер-министра страны. Новым премьером официально объявлен Дзюнъитиро Коидзуми.

Kyodo.

Из-за сбоя компьютеров на орбите Тито может остаться на Земле

NASA до сих пор не удалось восстановить нормальную работу трех бортовых компьютеров Международной космической станции — они либо не работают, либо не выходят на связь. Представитель NASA заявил, что если проблему не удастся устранить в ближайшее время, полет космического туриста Денниса Тито, запланированный на субботу, может быть отложен на неопределенный срок.

Поезд с химикатами сошел с рельсов в штате Мерилэнд

Железнодорожные бригады вынуждены были убирать с путей мерилэндской железной дороги сошедшие с нее 24 грузовых вагона. В вагонах находилось ядовитое вещество гидроксид калия, однако полиция утверждает, что утечки этого химиката не произошло. В результате аварии никто не пострадал.

Рейтер.

Першая ў Еўропе, другая ў свеце

3 мая Польшча адзначае прыняцце сваёй Канстытуцыі

У той час калі большасць краін Еўропы прытрымлівалася праз стагоддзі прынцыпаў каралеўскага абсалютызму, у Польшчы ўжо ў сярэднявеччы пачалі фарміравацца асновы шляхецкай дэмакратыі. Былая Каралеўская рада паволі пераўтварылася ў сенат, у які ўваходзілі таксама прадстаўнікі Вялікага княства Літоўскага. Пасля 1505 года без згоды сейма кароль не мог дыктаваць прыняцце ніводнага закона.

3 мая 1791 года, засядаючы ў Каралеўскім замку, сейм прыняў першую ў Еўропе канстытуцыю. Яна была другой у свеце пасля амерыканскай, прынятай у 1787 годзе. Над польскай канстытуцыяй працавала шмат выдатных людзей — кароль Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, Ігнацы Патоцкі, Хуго Калантай, Станіслаў Малахоўскі. Польшча стала канстытуцыйнай манархіяй.

Адбылося важнае для дэмакратыі размежаванне паміж заканадаўчай уладай і судовай. Сейм павінен быў застацца вышэйшай дзяржаўнай уладай і кантраляваць урад, прымаць бюджэт і устанаўліваць падаткі. Мяшчанам былі запэўнены асабістыя свабоды і права займаць дзяржаўныя пасады. У шматнацыянальнай краіне, якой тады была Польшча, гарантавалася рэлігійная талерантнасць, а таксама прававая абарона сялян і яўрэяў.

Пацвярджалася дзейнасць першага ў Еўропе Міністэрства адукацыі. Ніколі раней на нашым кантыненце грамадзяне не мелі так дакладна вызначаных правоў і абавязкаў перад дзяржавай.

Але толькі адзін год давялося палякам радавацца новай Канстытуцыі. Суседнія імперыялістычныя дзяржавы — Расія, Прусія і Аўстрыя, баючыся гэтага павеву дэмакратыі, ажыццявілі раздзяленне Польшчы. У выніку наступлення расійскіх войск і здрадніцкай Таргавіцкай канфедэрацыі ў 1792 годзе Канстытуцыя 3 мая была звергнута.

Пасля страты незалежнасці палякі на працягу многіх гадоў змушаны былі весці барацьбу з дэспатызмам, нявольніцкім ярмом, якога пазбавіліся толькі ў 1918 годзе. Аднак польская Канстытуцыя стала для ўсёй Еўропы ўзорам, якім карысталіся творцы новага права ў многіх краінах.

З нагоды свята Канстытуцыі

пасольства Рэспублікі Польшча ў Беларусі і Польскі Інстытут у Мінску праводзяць шэраг мерапрыемстваў:

Сёння адбудзецца міжнародны гістарычны семінар "210-я гадавіна Канстытуцыі Трэцяга Мая". Ён пройдзе на факультэце міжнародных адносін Белдзяржуніверсітэта.

15 мая адкрываецца выстава графікі прафесара Анджэя Струмілы "Дзённік маляваны А4" у галерэі Еўрапейскага гуманітарнага універсітэта.

18 мая плануецца адкрыццё выставы "Калекцыя Ежы Гедройца" ў Нацыянальнай бібліятэцы.

Матэрыял прадстаўлены пасольствам Рэспублікі Польшча ў Беларусі.

Варшава.

Фота IREX/ProMedia.

Польская Фемида и белорусские беженцы

Семен БУКЧИН

Что-то не припомнятся за последние годы какие-то случаи экстрадиции — по приговору суда — из Польши в Беларусь. Разумеется, действует межгосударственное соглашение о выдаче преступников. И явных "криминалов" без особых проблем пересылают по обе стороны границы. Но именно в относительно недавние времена в дело экстрадиции стал все больше встревать, скажем так, политический фактор.

Общеизвестны более чем прохладные отношения между официальной Польшей и нынешним режимом в Беларуси. Слишком разные пути и, соответственно, общественные и международные ориентации у двух государств. Это обстоятельство сделало Польшу символом свободы и демократии в глазах белорусской оппозиции. Более того, Польша стала прибежищем для белорусских граждан, считающих, что на родине их преследуют по политическим мотивам. В здешних университетах учатся изгнанные из белорусских вузов студенты — члены БНФ и других оппозиционных организаций. Здесь нашли пристанище и другие политические беженцы, в том числе некоторые предприниматели. К последним у белорусских властей особые претензии; чаще всего выдвигаются обвинения в невозвращении банковских кредитов. И, соответственно, к польским властям поступают официальные просьбы об экстрадиции таковых граждан. Кроме того, в Польше через разосланные по линии Интерпола публикации о розыске (list gonczy) задерживаются бывшие белорусские граждане, бизнесмены, прибывающие сюда по каким-то своим делам из других стран. И тогда снова поднимается дело об экстрадиции.

Дело Андрея Жуковца, белорусского бизнесмена, задержанного в Белостоке 9 февраля нынешнего года, на днях рассмотрел здешний окружной суд. Белорусские власти обвиняют его в невозврате семисот тысяч долларов банковского кредита и добиваются экстрадиции для проведения соответствующего судебного процесса. Жуковец утверждает, что он возвращал и готов далее возвращать взятый кредит, но на родине его преследуют прежде всего по политическим причинам как члена молодежной организации БНФ. Именно в связи с последним обстоятельством он обратился к польским властям с просьбой о предоставлении статуса политического беженца.

Надо отметить, что до сих пор обвиняемым удавалось убедить суды в своей правоте (дело Александра Пупейко, дело недавно выпущенного под залог Леонида Волка). Может быть, поэтому вынесенное в минувшую пятницу решение Белостокского окружного суда выглядит достаточно сенсационно. Суд постановил, что преступление А.Жуковца имеет характер уголовный и никак не связано с его политической деятельностью. Адвокаты Жуковца пытались убедить белостокских судей, что на родине их подзащитный не может рассчитывать на справедливое рассмотрение его дела. Однако и в этом вопросе суд остался непреклонен, считая, что нет никаких тому доказательств.

Таким образом, суд вынес решение об экстрадиции Жуковца. Но в дело вмешался министр юстиции Лех Качинский, заявивший и в интервью Белостокскому радио и по первому каналу Польского телевидения, что он не даст согласия на экстрадицию Жуковца. Дело в том, что министр юстиции одновременно исполняет обязанности генерального прокурора, и без его подписи экстрадиция не может состояться. Но суды в Польше независимы. И для невыполнения их решения должны быть веские причины. Поэтому несмотря на решительную позицию министра и генерального прокурора адвокаты Жуковца пошли традиционным путем — подали апелляцию в Верховный суд. Дело может затянуться на довольно долгий срок...

Александру Пупейко повезло: его не выслали.

Я попросил поделиться своими впечатлениями о белостокском процессе присутствовавшего на судебных заседаниях Валерия Кругового, депутата Верховного Совета Беларуси 13-го созыва, в 1998 году уехавшего в Польшу и оставшегося здесь по политическим причинам.

— Прежде всего хочу отметить очевидную предвзятость позиции судьи, председательствовавшего на процессе. Она буквально не давала рта раскрыть ни обвиняемому, ни его защитникам, постоянно их перебивала. Во всех ее вопросах, репликах сквозило желание не выяснить истину, а непременно уличить. Она абсолютно не хотела считаться с политической ситуацией, сложившейся в Беларуси. Очевидна разница в культуре рассмотрения подобных дел в Варшаве, где, кстати, рассматривались дела Пупейко и Волка, и в Белостоке. Дело, на мой взгляд, в том, что Белосточчина — это своего рода "красный пояс" Польши. Бедная восточная провинция страны, где в государственных органах, в том числе в судебных, заседает старая номенклатура времен ПНР. Впрочем, и молодые чиновники, белорусы польского происхождения, нередко испытывают ностальгию по старым коммунистическим временам, когда все были равны и не было ни богатых, ни бедных, ни такой болезненной для нынешней Польши безработицы. Отсюда и определенная симпатия к лукашенковскому режиму, и недоверие к "этим сбежавшим предпринимателям". Ибо, если сбежал — значит, вор, мошенник... Отец Яна Ободовского, председателя недавно образованного Союза политических беженцев из Беларуси в Польше, известный белорусский правозащитник, специально приехал из Могилева и доказывал, что в сегодняшней Беларуси невозможно справедливое рассмотрение судебных дел подобного рода, что дана установка на уничтожение бизнесменов. На что судья парировала тем, что вот, мол, сам защитник приехал из Беларуси, выступает здесь, в Белостоке, спокойно вернется на родину, и ничто, судя по всему, ему не угрожает. И не желала выслушивать никаких доводов старшего Ободовского о том, сколько раз и его и сына избивали, сколько угроз поступает в его адрес.

Слава Богу, что младший Ободовский во время этого суда сумел побывать у министра юстиции Качинского и, кажется, убедил его в предвзятости судебного решения. Безусловно, на решении окружного суда в Белостоке сказывается и неразработанность польского эмиграционного законодательства. Ну и нельзя не сказать о достаточно, на мой взгляд, определенном отношении польских властей к белорусам, ищущим здесь защиты и убежища. За последние шесть-семь лет в Польше получили политическое убежище около 4000 человек, из них — только 100 белорусов. Выходит, армяне и чеченцы ближе полякам... На нашу страну здесь смотрят уже как на часть России и полагают всерьез, что все значительные "белорусские вопросы" отныне решаются в Москве.

Возможно, в последних словах Валерия Кругового сквозит и личная обида: ведь он сам уже почти три года безуспешно добивается статуса политического беженца в Польше. Вместе с тем нельзя не видеть очевидных проблем, с которыми сталкиваются польские суды в подобного рода делах, стремясь отделить политику от возможных преступлений. Надо полагать, что польские судьи, даже при определенной "красноте", находимой у них Валерием Круговым, достаточно осведомлены о том, что некоторые белорусские граждане, зная о нелучших отношениях Польши с официальной Беларусью и желая извлечь из этого вполне определенную выгоду (статус политического беженца), выдают себя за "пылких борцов с лукашенковским режимом", таковыми на самом деле не являясь. Судя по всему, ситуация и далее будет выглядеть сложно. Этапировать человека в Беларусь, где суды под пятой власти, — позор для демократической Польши. Но как быть, если это действительно мошенник?

Политика и право — это старая альтернатива...

Варшава.

Мы да Пазьняка яшчэ не дараслі

Як беларусам выбраць такога прэзідэнта, які б сапраўды абараняў інтарэсы свайго народа, служыў яму верай і праўдай

Пра некаторых магчымых кандыдатаў можна пачуць: ён выдатны кіраўнік народнай гаспадаркі — чаму не выбраць яго? Безумоўна, вопытны кіраўнік гаспадаркі ці цэлай галіны, пэўна, будзе кіраваць дзяржавай не горш за дырэктара не лепшага саўгаса. Але ці задаволіць нас гэтае "не горш"? У цывілізаваных дзяржавах чамусьці ў кіраўнікі дзяржавы выбіраюць не гаспадарніка, а палітыка.

На мой погляд, калі як след падумаць, то ўзнікае імя аднаго ўсім вядомага дзеяча-патрыёта, адпаведнага ўяўленням многіх аб годным кіраўніку дзяржавы. Гэта — **Зянон Станіслававіч Пазьняк,** чалавек, беззапаветна адданы беларускаму народу. Яго непахісная сумленнасць і прынцыповасць нават перашкаджаюць яму ў дасягненні ўлады, якая патрэбна, каб усімі сіламі служыць Беларусі. Гэтая бязмерная сумленнасць і прынцыповасць, як ні парадаксальна, адвярнула ад яго многіх былых паплечнікаў, якія казалі яму: "Ты такую сумленнасць і прынцыповасць можаш дазволіць сабе, ужо дасягнуўшы ўлады. А пакуль што схлусі, набяцай, як гэта робяць іншыя. Людзі ж гэта любяць! Яны прывыклі, што іх усё жыццё падманвалі". Але гэты чалавек не можа хлусіць нікому, нават у дробязях. Такая ў яго сутнасць.

Кіруючая эліта, бачачы ў Пазьняку небяспечнага для сябе чалавека, бясчэсным спосабам здолела настроіць супраць яго - і гэта горкая праўда — большасць насельніцтва Беларусі, якое, пражыўшы ўсё жыццё ў рабстве, заўсёды верыць любой уладзе. Маючы ў руках сродкі масавай інфармацыі, зрабіць гэта было няцяжка. Колькі дзічэзнай хлусні, паклёпу, бязглуздасці было абрынута на гэтага светлага чалавека! Нават калі нічога дрэннага пра Пазьняка выдумаць не могуць, то выкарыстоўваюць проста смяхотныя довады.

Напрыклад, папракаюць, што ён у маладосці працаваў фатографам. Ну й знайшлі загану! Кожная яго фатаграфія — высокамастацкі твор. Дык гэта ж цудоўна! Я загадаў кіраўнікам усіх узроўней спачатку папрацаваць фатографамі, каб навучыцца распазнаваць людзей, іх душу...

А то адна жанчына казала мне:

— Сама чула, калі нейкая бабулька запытала ў Пазьняка: "Вы дапаможаце мне, калі я прагаласую за вас?". Дык замест таго, каб наабяцаць бабулі ўсё, што хоча, ён стаў распытваць, ці ёсць у яе сыны, дочкі, родзічы. Вось які ён нячулы, — абуралася жанчына.

— А скажыце мне, даражэнькая, ці змог бы Пазьняк, стаўшы прэзідэнтам, дапамагчы кожнай асобна ўзятай бабульцы? Яго ж задачай было б зрабіць так, каб людзі ўсіх узростаў не жылі ў нястачы, каб усе бабулькі не мелі патрэбы ў дапамозе. Пазьняк — не папуліст і не мог даваць беспадстаўных абяцанняў, толькі б любой цаной заваяваць прыхільнасць выбаршчыкаў.

Пазьняка папракаюць у тым, быццам ён не любіць рускіх. Ну, гэта ўжо ні ў якія вароты не лезе! Такое мог прыдумаць толькі шкодны, зласлівы і хлуслівы бессаромнік. Пазьняк — гуманітарый, чалавекалюб і — не любіць рускіх?! Ды ён усіх людзей любіць так, як любіць беларусаў! А не любіць ён рускі (ці расійскі) імперыялізм, і не трэба блытаць Божы дар з яечняй!

А хто яго, расійскі імперыялізм, любіць і за што яго любіць? За тое, што морыць голадам сваіх жа суайчыннікаў, пакідае іх замярзаць сярод зімы? За тое, што фізічна знішчае народ сваёй жа Чэчні? Пазьняк, як і ўсе сумленныя людзі, асуджае братазабойную вайну, шкадуе рускіх хлопцаў, якія па волі расійскага імперыялізму гінуць у вайне з такімі ж расіянамі.

Пазьняк заўсёды папярэджваў, што з Расіяй, як і з усімі дзяржавамі, трэба падтрымліваць эканамічныя, культурныя і іншыя зносіны, але ні ў якім разе не аддавацца ў яе мядзведжыя абдымкі.

...Зянона Станіслававіча ўвачавідкі я бачыў толькі адзін раз, калі ён зайшоў у вагон мінскага метро. Зайшоў — і вагон замёр: усе размовы спыніліся. Усе, бы заварожаныя, глядзелі на яго. На мяне таксама ён зрабіў незабыўнае ўражанне. Ад гэтага чалавека веяла высакародствам, інтэлігентнасцю. Было бачна, што гэта незвычайная асоба...

Як бы хацелася, каб гэты вялікі патрыёт Беларусі стаў Прэзідэнтам Беларусі. Як бы хацелася, каб беларускі народ займеў свайго выратавальніка, і нарэшце зажыў вольна, заможна і шчасліва!

Але да такога кіраўніка, як Зянон Пазьняк, яшчэ трэба дарасці. Ці дараслі мы да яго? Ці зразумелі яго як след? Вось у чым пытанне...

Яўген ФІЛІПОВІЧ,
жыхар пас.Гарадзішча Мінскага раёна.

ПАЗІЦЫЯ

"Зубраняты" не спяць...

"Дзе Захаранка?", "Дзе Ганчар?", "Дзе Завадскі?", "Дзе Красоўскі?" — у апошні час такія і многія іншыя надпісы кідаюцца ў вочы не толькі ў Мінску, але і ў другіх гарадах. Пад імі подпіс — "Зубр".

Рух пад такой назвай шырыцца з кожным днём. На пытанні нашага няштатнага карэспандэнта адказвае адзін з лідэраў гэтага руху А.ШЫДЛОЎСКІ.

— Аляксей, калі, як і кім быў створаны рух "Зубр"?

— Рух "Зубр" быў створаны на пачатку гэтага года. Сорак маладых асоб сабраліся ў Белавежскай пушчы, усхваляваныя лёсам Беларусі, будучыняй дзяржавы і тым, што падчас прэзідэнцкіх выбараў ёсць рэальны шанц выратаваць сітуацыю. Тады іх было сорак — зараз удзельнікаў руху амаль пад тысячу.

— Чые інтарэсы адстойвае "Зубр"? Ваша палітычная платформа?

— "Зубр" адстойвае інтарэсы Беларусі і беларускага народа, а палітычная платформа простая — рыхтуем плацдарм для прыходу да ўлады ў Беларусі дэмакратычных сіл.

— Ці ёсць у вашай палітычнай платформе экалагічная складаючая, бо шмат хто лічыць, што "Зубр" адназначна "зялёная" (у сэнсе экалогіі) арганізацыя?

— Гэта хутчэй экалогія душы, маральная экалогія, у тым сэнсе, што мы за маральнае ачышчэнне людзей ад таго бруду, які зараз іх засяляе — у гэтым плане мы экалагічны рух.

— Як мне вядома, "Зубр" збіраецца актыўна дзейнічаць толькі да прэзідэнцкіх выбараў, а што будзе потым? Раптам улада зноў апынецца ў руках Лукашэнкі?

— У любым выпадку "Зубр" будзе існаваць. Мы не дапускаем варыянту, што Лукашэнка застанецца на пасадзе кіраўніка дзяржавы на наступныя пяць гадоў, але калі так здарыцца, то мы будзем змагацца да канца, да перамогі. Калі восенню дэмакраты прыйдуць да ўлады, магчыма, што наш рух "Зубр" перарасце ў нейкую больш палітычную структуру і пачне змагацца за больш лакальныя задачы, але таксама ў межах палітыкі.

— Акцыя "Дзе людзі?" — гэта нейкая аналогія з украінскім варыянтам ("Кучма! Дзе Гонгадзе?"), ці ўсё ж такі гэта нешта сваё?

— Можна лічыць, што гэта аналогія з украінскім варыянтам, але толькі павялічаная ў чатыры разы, бо ў нас зніклі чатыры — Юрый Захаранка, Віктар Ганчар, Анатоль Красоўскі, Дзмітрый Завадскі. Ахвярай рэжыму можна лічыць таксама Генадзя Карпенку — смерць мае загадкавы характар. У нас людзі зніклі значна раней, таму можна лічыць, што ва Украіне ўзялі "кальку" з нашай беларускай кампаніі...

— Пачакай, але ж яны першыя пачалі актыўна дзейнічаць...

— У тым і справа, што раней у нас не ўзнімалася гэтая праблема, а рух "Зубр" зрабіў яе сваёй першаасновай: усе першыя акцыі былі прысвечаны менавіта зніклым людзям.

— Аляксей, калі вы задумвалі кампанію, на якія вынікі разлічвалі?

— Я лічу, што грамадства з хваляваннем успрыняло гэтую акцыю, і гэта, безумоўна, значна панізіць рэйтынг Аляксандра Лукашэнкі. У дзяржаве, дзе знікаюць людзі, сапраўды не ўсё так добра.

— Ты сказаў, што рух "Зубр" не мае на ўвазе пэўных палітычных мэт, акрамя таго, каб падчас прэзідэнцкіх выбараў да ўлады прыйшлі дэмакратычныя сілы. У такім выпадку каго з кандыдатаў збіраецеся падтрымліваць?

— Мы збіраемся падтрымліваць таго кандыдата, які будзе адзіным ад шырокай грамадскай кааліцыі.

— Наколькі шырокі радыус уплыву арганізацыі, ці ён абмяжоўваецца Мінскам?

— Зараз наш рух "Зубр" мае прыхільнікаў ва ўсіх абласных гарадах і яшчэ прыкладна ў дваццаці пяці райцэнтрах і гарадах абласнога падпарадкавання.

— Чым "парадуеце" ўлады ў бліжэйшы час?

— Гэта наш сакрэт, няхай любая акцыя будзе сюрпрызам для ўлад...

Інтэрв'ю ўзяў
Дзмітрый ДРАПАЧКА.

Калектывізацыя ў "Белбыце"

Нядаўна ўсе прадпрымальнікі краіны, якія займаюцца аказаннем бытавых паслуг насельніцтву, атрымалі па пошце ліст ад Дзяржаўнага аб'яднання "Белбыт", якое прапанавала заключыць з імі дамову, сутнасць якой у наступным. Прадпрымальнік, які ўвойдзе ў склад ДА "Белбыт", павінен будзе *"рэгулярна да 10 чысла месяца, наступнага за справаздачным, рабіць адлічэнні ў фонд утрымання апарату ДА "Белбыт" у памеры 0,5 мінімальнага заробку"* і яшчэ столькі ж у інвестыцыйны фонд прадпрыемства. Узамен дзяржаўнае прадпрыемства паабяцала: *"садзейнічаць прадпрыемствам і індывідуальным прадпрымальнікам, якія ўваходзяць ў склад ДА "Белбыт", у набыцці сыравіны, матэрыялаў, абсталявання, іншых матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў"* і гэтак далей.

Зразумела, многія прадпрымальнікі аднесліся да гэтай прапановы насцярожана. І гэта не дзіўна. Толькі за апошнія паўтара года памер цвёрдай стаўкі падатку для прыватных прадпрымальнікаў узрос амаль у 6 разоў. А тут прапануюць добраахвотна надзець на шыю яшчэ адно ярмо.

З гэтай нагоды група віцебскіх камерсантаў патэлефанавала ў "Народную волю". Яны расказалі, што ў "Белбыце" на іх пытанне "Што будзе, калі мы адмовімся ад заключэння дамовы?" ім адказалі: "Гэта справа добраахвотная, але мы вам настойліва рэкамендуем".

— Выходзіць, што цяпер мы павінны плаціць яшчэ і даніну "Белбыту", — абураўся ў тэлефоннай размове мой віцебскі суразмоўца, — восемдзесят працэнтаў з нас не маюць спецыяльнай адукацыі шаўца, майстра гадзіннікаў ці майстра па вырабу ключоў. Таму мы разумеем, што варта толькі адмовіцца ад гэтай так званай калектывізацыі, як нас адразу пазбавяць ліцэнзій на права займацца аказаннем бытавых паслуг...

Каб высветліць сітуацыю, я звярнулася да намесніка генеральнага дырэктара дзяржаўнага прадпрыемства "Белбыт" Юрыя Муравецкага. Ён сказаў: "Усе лічаць, што калі цябе куды-небудзь заманьваюць, дык абавязкова абдзяруць, як ліпку, пакараюць ці аштрафуюць. Нічога падобнага. Асноўнай мэтай нашага супрацоўніцтва з прадпрымальнікамі будзе ліквідацыя іх юрыдычнай бязграматнасці, інфармаванне аб змяненнях у падатковым заканадаўстве, дапамога ў набыцці больш таннай сыравіны і матэрыялаў. У тых, хто адмовіцца ад заключэння дамовы, ніхто не збіраецца адбіраць ліцэнзіі. У нашай установе няма ніводнага рэвізора. І нават калі б я вельмі захацеў, няма каго нацкаваць на прадпрымальнікаў".

Таццяна КУЧЫНСКАЯ.

Перамагла праўда

Выходзячы ў той вечар з дому, я і ўявіць сабе не мог, што хутка апынуся ў міліцэйскім аддзяленні

Дамовіўшыся з сябрам аб сустрэчы, я накіраваўся на тралейбусны прыпынак, што на перакрыжаванні вуліц Калініна і Чорнага. Калі я ўжо быў гатовы сесці ў тралейбус, да мяне падбегла нецвярозая жанчына ў акулярах і ўся ў крыві. Схапіўшы мяне за рукі, яна вымавіла " Стой, хлопча, ужо прыехалі..." Першае, аб чым падумалася: гэта памылка. Але жанчына ўчапілася яшчэ мацней. Мне ўжо амаль удалося вырвацца, як раптам пачуў мужчынскі крык. Азірнуўшыся, я ўбачыў міліцыянераў з аўтаматамі. Яны шпарка рухаліся да мяне...

Праз некалькі хвілін я ўжо даваў тлумачэнні супрацоўнікам міліцыі. На пытанне, чаму я стаў вырывацца ад жанчыны адказаў, што ў мяне спрацаваў інстынкт самазахавання.

Пад акампанемент крыкаў пацярпелай "Гэта ён, я яго пазнала!" я апынуўся ў міліцэйскай машыне. Супрацоўнікі праваахоўных органаў паводзілі сябе карэктна і растлумачылі, што я затрыманы па прыкметах, якія назвала пацярпелая. Высветлілася, што жанчыну абакралі. Злачынца быў апрануты ў чырвоную куртку з чорнымі ўстаўкамі. Дарэчы, на маёй куртцы чорнага колеру не было наогул...

Па дарозе ў аддзяленне я ўзгадаў словы аднаго свайго знаёмага, які казаў, што калі ты цвярозы і нічога не ўкраў — можаш смела глядзець людзям у вочы. І хаця я адпавядаў абедзвюм умовам, супакоіцца ўдалося не адразу. Міліцыянеры запэўнілі, што ў выпадку маёй невінаватасці я абавязкова буду адпушчаны.

Пакуль я чакаў чалавека, які будзе займацца "маёй справай", пацярпелая зрабіла мне прапанову: "Хлопча, лепей ва ўсім прызнайся". Прызнацца ў тым, чаго не рабіў?

І вось да мяне прыйшоў Дзмітрый Швец — міліцыянер, які запісаў мае тлумачэнні і зрабіў дагляд маіх асабістых рэчаў. Сярод іх былі дакументы, ключ, насавая хустка і 30 беларускіх рублёў.

Дзмітрый Мікалаевіч паводзіў сябе культурна і ветліва. Калі я папрасіў яго аб тэлефонным званку дамоў, ён адказаў: "Хутка ты і так пойдзеш дамоў". Яго словы не разышліся са справай. Пасля падпісання тлумачэнняў я быў адпушчаны.

Гэты выпадак яшчэ раз пацвердзіў простую ісціну: праўда заўжды перамагае. Галоўнае — у гэта верыць.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ФРАНТАВАЯ СЯМ'Я

Жонка лідэра Грамадскага аб'яднання "Беларускі народны фронт "Адраджэнне" Вінцука Вячоркі распавядае пра сябе, свайго мужа і дзяцей

З Арынай Вячорка я пазнаёмілася ўчора. З мінскага спецпрымальніка-размеркавальніка выходзіў на волю яе муж, які быў асуджаны на 15 сутак арышту за арганізацыю шэсця 25 сакавіка.

Арына прыехала на Акрэсціна з дзецьмі. У сям'і Вячоркі іх трое. Старэйшая Радаслава — студэнтка Беларускага эканамічнага універсітэта, Францішак вучыцца ў гімназіі, маленькая Ружана нядаўна пайшла ў дзіцячы садок.

Я не стрымалася, звярнулася да Арыны з пытаннем: **"Цяжка жыць з чалавекам, які ўвесь час на перадавой?"**

Яна на хвіліну задумалася.

— Вячорка вельмі разумны, абачлівы і не трапіў за краты. Калі на яго палявалі, ён хаваўся, не начаваў дома. Ці цяжка жыць?.. Я ніколі не думала аб гэтым, ніколі не разважала на гэтую тэму з мужам. Я яго падтрымліваю.

— Тым не менш, напэўна, было няпроста адной з трыма дзецьмі 15 сутак?

— У мяне дарослыя дзеці. Самастойныя. Яны клапоцяцца адзін пра аднаго.

— Для Вас асабіста 15 сутак хутка праляцелі?

— Мне здавалася, што час цягнецца вельмі доўга і мы сядзім разам.

Першыя 2—3 дні кожныя 10 хвілін у кватэры раздаваўся тэлефонны званок. Людзі тэлефанавалі з усяго свету і перадавалі спачуванні. Наступныя 4 дні да нас дамоў ішлі тыя, хто сядзеў разам з Вінцуком, і прыносілі розныя звесткі ад яго. Я чула адны толькі добрыя словы пра свайго мужа. Усе людзі былі здзіўлены, што чалавек з такой адукацыяй, які ведае 7 моў, можа так проста сядзець у турме. Былыя асуджаныя гаварылі, што адміністрацыя Акрэсціна вельмі стараецца. Зараз час змяніўся. Умовы ўтрымання сталі лепшыя. Дзякуючы Шчукіну затрыманым сталі даваць катлеты, белы хлеб, дазволілі раз на тыдзень прымаць душ. Вячорка і Бяляцкі атрымалі кубкі з ручкамі і нармальныя лыжкі...

— Арына, колькі гадоў вы разам?

— Улетку будзе 20. Мы ажаніліся, калі нам было па 19, а пазнаёміліся яшчэ раней, у школе. Сядзелі з Вінцуком за адной партай. Вінцук нарадзіўся ў Брэсце, але прыехаў у Мінск яшчэ школьнікам. Ягоны тата быў эканамістам, маці — філолаг.

Мы яшчэ ў школе пачалі размаўляць з Вінцуком толькі па-беларуску. Ягоныя бацькі былі супраць, мае — таксама. Вы ж ведаеце, як тады ўсе ставіліся да беларускай мовы. Я ўвогуле руская па пашпарце. Мае продкі паходзяць з мястэчка Вяліж Смаленскай вобласці. Але да беларускай мовы, да беларускасці я прыкіпела.

Нарэшце ўсе разам.

Наша школа была рускамоўная, але ўжо тады Вінцук вёў дзённік на беларускай мове. Яго з маленства цікавіла культура розных народаў, ён вывучаў розныя шрыфты, арыгінальныя па гучанні і напісанні словы. Яго цікавіў, напрыклад, арабскі, грузінскі, яўрэйскі алфавіт. Ён мог прачытаць па-в'етнамску, пагаварыць па-японску. Ніхто не меркаваў, што Вінцук можа стаць мовазнаўцам. Гэты выбар ён зрабіў сам. Яму раілі пайсці на філасофію ці журналістыку, а ён пайшоў на філалагічны факультэт, таму што ён — свядомы беларус, а там можна было легалізаваць свае думкі пра Беларусь. Але калі Вінцук прыйшоў на факультэт, то расчараваўся. На аддзяленні беларускай мовы філфака БДУ сярод выкладчыкаў і студэнтаў увесь час размаўлялі па-беларуску толькі 6 чалавек!

Тады стварылася суполка, якая называлася "Спеўна-драматычныя майстроўня". Яна аб'яднала студэнтаў розных факультэтаў БДУ, якія размаўлялі на беларускай мове, выступалі за адраджэнне Беларусі. Майстроўня займалася вывучэннем фальклора. Суполка пачыналася з 12 чалавек, потым дарасла да 60 і плаўна перарасла ў "Талаку".

У аб'яднання "Талака" ўжо былі іншыя мэты: адрадзіць нашу спадчыну не толькі фальклорам, але і аднаўленнем помнікаў архітэктуры. Мы падтрымлівалі рух "За родны горад", ездзілі па ўсёй Беларусі, ладзілі розныя акцыі. І першы раз Вінцука пасадзілі менавіта ў тыя часы. Гэта было ў тым годзе, калі зносілі будынак першага беларускага тэатра ў Мінску. Разам з талакоўцамі ён ладзіў акцыю пратэсту: яны стаялі ў Верхнім горадзе, на пляцы Волі з плакатамі "Увага, увага! Руйнуецца першы беларускі тэатр!". Больш за гадзіну ім стаяць не дазволілі, схапілі, адвезлі ў Цэнтральны РАУС, дзе пратрымалі цэлую ноч і паставілі на ўлік...

— Вінцуку часта даводзіцца чуць ад Вас папрокі наконт яго бясконцай занятасці?

— Гэтыя асаблівасці, — вельмі добра. Раней я казала, што мы зрасліся спінамі і кожны глядзіць у свой бок. На выгляд — мы зусім розныя.

— Арына, Вы зараз працуеце?

— Ружане споўнілася тры гады, і я выйшла на працу. Раней працавала ў школах, у Навукова-даследчым інстытуце адукацыі Міністэрства адукацыі Беларусі. Я зразумела, што школа — не зусім тое месца, дзе дзеці атрымліваюць нейкі творчы штуршок, сваё самаўсведамленне. Калі рэалізоўваеш уласную творчую праграму, то лепей гэта рабіць праз цэнтры пазашкольнай працы. І я арганізавала гістарычныя гурткі, была метадыстам па гістарычна-патрыятычным выхаванні. Цяпер працую кіраўніком гуртка "Гістарычныя гульні", маю сваю "Рыцарскую школу".

Так атрымліваецца, што наша сям'я ўвесь час аказваецца на нейкіх этапах аднаўлення беларускасці.

— Наша сям'я склалася з аднадумцаў. Я таксама стараюся зрабіць нешта для Беларусі. У свой час я шмат зрабіла, каб былі беларускія школы. Працавала ў першай беларускай школе №108 Мінска выхавацелем у прадлёнцы. Кінула сваю працу. Я выкладчыца матэматыкі, скончыла механіка-матэматычны факультэт БДУ.

За 20 гадоў мы так прыцёрліся адзін да аднаго, што кожны з нас ведае, чаго чакаць. Мы зусім розныя людзі. Муж з жонкай з цягам часу робяцца падобнымі. Напэўна, і мы падобныя, толькі мы падобныя якраз у сваёй грамадскай дзейнасці, у тым, што можам сваё аддаць іншаму. Часам папракаю сябе: усё раздам, раздам, а потым думаю, навошта ўсё аддала. Сябе не пераробіш. У гэтым мы, напэўна, падобныя. А так кожны мае свой характар, свае асаблівасці. І тое, што мы захавалі

— Ружана так добра шчабеча па-беларуску, напэўна, ходзіць у беларускамоўны садок? Цікава, як Вы яго знайшлі ў Мінску?

— Наконт гэтага я маю свае думкі. Цяперашні час — гэта час, калі старое мяняецца на новае. Асабіста мне балюча за тое, што новае ствараецца, на мой погляд, зусім з нуля. Напрыклад, я патраціла столькі часу на стварэнне беларускамоўнай школы ў Мінску, вадзіла старэйшых дзяцей у садок да Галіны Сяргееўны Прымы, і мы шмат сіл і часу патрацілі на распрацоўку праграм, а цяпер мне трэба пачынаць усё з пачатку.

Я зноў апынулася каля вытокаў стварэння беларускамоўнага дзіцячага садка. Я бачу, што трэба ствараць новыя праграмы, рабіць падборку вершаў, распрацоўваць методыкі. Да мяне звярталіся бацькі: давайце будзем працаваць. І я казала: ёсць жа праграмы, столькі зроблена за 10 гадоў, навошта нам нешта выдумляць. Потым я зразумела, што трэба змірыцца. У любой з'яве ёсць момант гістарычнасці. Тое, што было модна, папулярна з вершыкаў у тыя часы, калі раслі мае старэйшыя дзеці, цяпер непапулярна сярод маладых бацькоў. Гэты працэс абнаўлення бясконцы ў любой з'яве: ці то навука, ці то музыка, ці то выхаванне.

Садок №314, у які пайшла Ружана, рускамоўны, але там ёсць беларускамоўная група. Гэтая група добрая тым, што там самі дзеці гавораць па-беларуску.

Так атрымліваецца, што наша сям'я ўвесь час аказваецца на нейкіх этапах аднаўлення беларускасці.

Старэйшая дачка пайшла ў дзіцячы садок у часы стварэння новых беларускамоўных садкоў. Гэта быў 1984 год. Пасля намаганняў бацькоў стварылі беларускамоўныя класы ў суседняй гімназіі, і Радаслава вучылася там. Францішку пашанцавала менш. Ён пайшоў у беларускамоўны садок і не паспеў яго скончыць, таму што садок развалiўся. І цяпер ён ходзіць у 8-ю гімназію і таксама, як апошні з магікан, бо яго клас — апошні, дзе навучанне ідзе на беларускай мове. У гімназіі засталася толькі тры класы, якія немагчыма пераформаваць, бо дзеці і іх бацькі хочуць вучыцца на беларускай мове. Ідзе змаганне за выхаванне. Падручнікі выдаюцца на рускай мове, прыходзяць рускамоўныя настаўнікі, а бацькі і дзеці адбіваюцца, змагаюцца за сваё права вучыцца па-беларуску.

— Аб чым гаворыць Вячоркі за вячэрай? Хатнія размовы не абмяжоўваюцца тэмай палітыкі?

— Мы дома не гаворым пра палітыку. У нас пра палітыку гавораць толькі сын з бацькам, іх гутарку можа падтрымаць Радаслава. Мы гаворым дома на іншыя тэмы. Колькі Францішак сядзіць за камп'ютэрам, якія навіны ў Радаславы ў Эканамічным універсітэце, як яна будзе здаваць сесію, ці кармілі ката, хто будзе за катом прыбіраць, як дапамагчы нашым бабулям, хто паедзе капаць на лецішча?

— Грошай Вінцук дастаткова дадому прыносіць?

— Як нармальная жонка я заўсёды задаю мужу пытанне наконт грошай. Іх заўсёды не хапае.

Як мы вырашаем у сям'і фінансавыя праблемы? Садзімся і вырашаем, што калі будзем купляць. У нас трое дзяцей, і адразу купіць усё, што патрэбна, мы не можам.

— А калі паслухаеш Лукашэнку, то наша апазіцыя катаецца як сыр у масле...

— Мы жывём звычайна, як усе людзі. У нас звычайная кватэра, звычайныя шафы, звычайныя канапы, звычайныя падвясныя палічкі для кніг, тэлевізар. Ніхто не зазірае ў гэты бок жыцця: няма машыны, і катэджа — і няма. Былі ў нас дома беларусы з замежжа, што прыязджалі ў Мінск. Адзін прыйшоў да нас і кажа: ой, а я думаў, там у Вячоркі!..

Ведаеце, калі паўстае пытанне, купіць якую-небудзь рэч ці кніжку або цацку для Ружаны, я выбіраю апошняе. Шмат грошай трацім на тэлефон, на камп'ютэр, на падарожжы. Гэта такія расходы, на якія ў іншай сям'і эканомяць.

— Калі б Вас папрасілі ахарактарызаваць свайго мужа, што б Вы сказалі?..

— Я не магу адказаць на пытанне, які ён ёсць. Я яго не бачу збоку, я яго ведаю з сярэдзіны. Я не адчуваю сябе пакінутай у тым сэнсе, што Вінцук увесь час заняты. Я бачу, як ён найперш спяшаецца дадому, як клапоціцца пра мае справы, як возіцца з дзецьмі.

— Ён добры бацька?

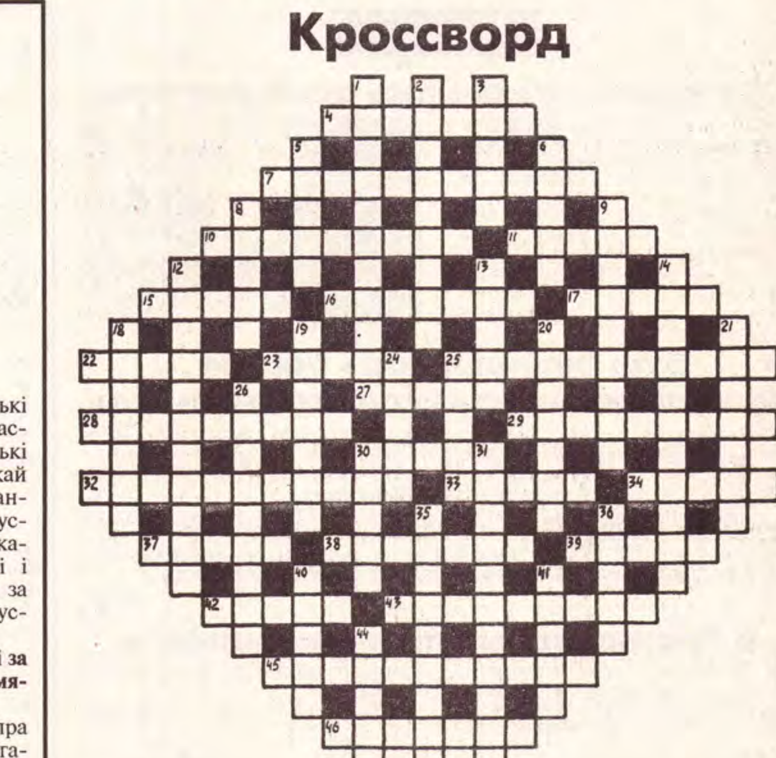
— Ён вельмі добры бацька. Дзякуй яму за ўсё.

— Вы — шчаслівая жанчына?

— Так, бо акрамя сям'і ў мяне ёсць любімыя справы, якімі я жадаю і магу займацца.

Марыя ЭЙСМАНТ.

Кроссворд

По горизонтали: 4.Постоянное существование на какой-либо территории определенного заболевания. 7.Текст, одинаково читающийся от начала к концу и от конца к началу. 10.Первая в мире женщина-посол. 11.Система общественного, государственного устройства. 15.Академическая хоровая капелла Украины — первый украинский профессиональный хор. 16.Спецификация на пиломатериалы, поставляемые на экспорт. 17.Рисунок на лицевой стороне выделанной кожи. 22.Современная китайская живопись в традиционной технике. 23.Опера русского композитора И.Ф.Стравинского. 25.Заурядность, пошлость. 27.Кисломолочный продукт. 28.Грек, который в 356 г. до н.э. сжег храм Артемиды в Эфесе, считавшийся одним из чудес света. 29.Беспринципный политик, политический делец. 30.Царь скифов, сын Скилура. 32.Должностное лицо в Русском государстве XV—XVII вв. 33.Французский хореограф XVIII в., превративший балет в самостоятельный вид искусства. 34.Национальный герой кубинского народа. 37.Вечнозеленые леса влажных тропиков. 38.Марка грузовых автомобилей и автобусов, выпускаемых в Германии. 39.Многоцветная ткань у народов Индонезии. 42.Административно-территориальная единица в Исландии. 43.В дореволюционной России обычай крестьянской молодежи собираться вечерами в избе для работы и развлечений. 45.Наука, занимающаяся изучением древних рукописей. 46.Сушеный черный виноград без косточек.

По вертикали: 1.Форма последипломной практики врачей при каком-либо медицинском учреждении. 2.Небольшая однорядная гармонь. 3.До 1868 г. — столица Японии. 5.Герой швейцарских народных легенд. 6.Ежедневная итальянская газета. 8.Семейство птиц отряда куриных. 9.Религиозный праздник, канун дня Рождества Иисуса Христа. 12.В широком смысле — общая концепция будущего Земли и человечества. 13.Архитектор, по его проекту построен Белый дом в Вашингтоне — официальная резиденция президента США. 14.Государство или международная организация, хранящие подлинный текст международного договора. 18.Краткое богослужение просительного или благодарственного характера. 19.Знаменитая испанская певица (сопрано). 20.Холодный соус. 21.Сильно выраженное чувство, крайнее увлечение. 24.Административно-территориальная единица в Монголии. 25.Монгольский чай. 26.Составная часть военного искусства. 30.Восточное кушанье из риса с кусочками мяса и пряностями. 31.Способ прививки черенком. 35.Последовательное деление целого на две части, затем каждой части снова на две и т.д. 36.Определение цены монеты по весу, а не по номинальной стоимости. 40.Минерал, чистый кристаллический углерод. 41.Игольчатая железная руда. 44.Поэма Я.Купалы.

Составил Григорий СЕЛИВОНЧИК.

Адказы на крыжаванку, апублікаваную ў № 73

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 1."Прымакі". 4.Крапіва. 8.Маёнтак. 11.Андарак. 16.Пыса. 18.Добруш. 19.Хустка. 20.Ланцуг. 21.Бурнос. 22.Труна. 23.Вуда. 24.Ажына. 25.Ахова. 26.Акцыя. 27.Дзень. 28.Азгур. 31.Друз. 35.Станюта. 38.Панчоха. 40.Рада. 41."Баян". 42.Шчаўе. 43.Звон. 44.Талерка. 48.Блакада. 52.Елка. 53.Шчупак. 54.Ставер. 55.Кросны. 56.Звонак. 58.Доўг. 61.Касілка. 65.Літасць. 69.Адам. 70.Выспа. 71.Бзік. 72.Янка. 73.Варштат. 74.Воласць. 77.Маўр. 80.Рымар. 81.Буйло. 82.Нарач. 83.Верад. 84.Шрыфт. 86.Жыта. 87.Глеба. 89.Кладка. 90.Унісон. 91.Трылер. 92.Кунжут. 93.Імша. 94.Янішчыц. 95.Набытак. 96.Рэзгіны. 97.Падкова.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1.Падкавыраў. 2.Мурава. 3.Кошт. 5.Рэха. 6.Пастка. 7.Апавяданне. 8.Маладзечна. 9.Нацiна. 10.Амга. 12.Неба. 13.Абраза. 14.Кастрычнік. 15.Абурэнне. 17.Крыжачок. 29.Этна. 30.Уток. 32.Карл. 33.Сход. 34.Адпачынак 36.Даследчык. 37.Аўстралія. 39.Квашаніна. 44.Тупік. 45.Лукас. 46.Расол. 47.Асака. 48.Бусел. 49.Арышт. 50.Аазіс. 51.Агонь. 57.Браварская. 58.Дапаможнік. 59.Губернатар. 60.Грамадства. 62.Апад. 63.Імшарына. 64.Квас. 66.Ікол. 67.Авадзень. 68.Цаца. 75.Чардаш. 76.Суніцы. 78.Разлог. 79.Пернік. 84.Шаты. 85.Туга. 87.Гран. 88.Акра.

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — НЕ ВЕРЦЕ

Будучы тыдзень: зоркі прадказваюць

АВЕН. Тыдзень будзе надзвычай спрыяльны ў дзелавым і кар'ерным плане. Асабліва дні з панядзелка па чацвер: прынятыя ў гэты момант рашэнні будуць стратэгічна верныя і перспектыўныя, а здзелкі, што будуць заключаныя, дадуць немалы прыбытак. На выхадныя запланыйце добрае сямейнае свята.

ЦЯЛЕЦ. Вы здолееце ўзняць на новы ўзровень партнёрскія адносіны. Ці то гаворка ідзе аб шлюбе альбо сумесных інвестыцыях — тыдзень дапаможа вам лепш зразумець тых, хто побач, і навучыцца ім больш давяраць. А галоўны недахоп тыдня — ваша абвостранае імкненне да парадку і дысцыпліны. Гэта, канечне, добра, але вы рызыкуеце праславіцца як празмерна патрабавальны і педантычны чалавек.

БЛІЗНЯТЫ. Чакаецца вельмі гарманічны тыдзень, калі любоўныя, дзелавыя і сяброўскія аспекты вашага жыцця будуць не толькі не ўшчамляць, але нават і дапаўняць адно аднаго. Адсюль — павышаны аптымізм і цудоўнае самаадчуванне. А бліжэй да выхадных ад кагосьці з сяброў вы можаце атрымаць вельмі важную і карысную інфармацыю.

РАК. Тыдзень можа прынесці шмат станоўчых вестак, прапаноў і падзей. Гэта зручны час для пошуку новай работы, абзавядзення новымі сувязямі. Таксама ёсць надзея атрымаць ганарар ці доўг, на якія вы амаль забыліся.

ЛЕЎ. За выключэннем гультаяватага і расслабленага аўторка ўвесь тыдзень надзвычайна спрыяльны. Ён адчыніць вам магчымасці фінансавага росту, якія раней уяўляліся амаль немажлівымі. І ў той жа час напоўніць незвычайнай навіной вашы любоўныя адносіны.

ДЗЕВА. Зараз не варта распыляцца. Засяродзьце свае намаганні на некалькіх напрамках, якія ўяўляюцца найбольш перспектыўнымі. І можаце разлічваць на поспех. Іншыя дзеянні, нават вашы абяцанні і пазыкі, могуць пакуль пачакаць.

ШАЛІ. Вас чакае вельмі сур'ёзны тыдзень. Па-першае, вы аддадзіце перавагу акадэмічнаму погляду на рэчы перад жартамі-смяхотамі. А па-другое, наступствы прынятых зараз рашэнняў будуць вельмі доўгімі і сур'ёзнымі. І таму ад неабдуманых крокаў лепш устрымацца — асабліва ў дзелавой і фінансавай сферах.

СКАРПІЁН. Калі вы кіраўнік, дык лепш на ўсю першую палову тыдня зачыніцца ў кабінеце і нікога не пускаць. Таму што вы будзеце занадта падатлівы, мяккасардэчны і будзеце ўваходзіць у чужое становішча на шкоду ўласным інтарэсам. Толькі пасля чацвярга можаце здымаць аблогу.

СТРАЛЕЦ. У вас будзе лёгка атрымліваца тое, што не атрымлівалася ў апошні час. Вы зможаце знайсці выйсце амаль з любога цяжкага становішча, упэўніць у сваёй праваце нават самых закаранелых праціўнікаў і дамагчыся ад іх прызнання вашых поспехаў. Але трэба не губляць пільнасці, каб не трапіць у бязглуздае становішча.

КАЗЯРОГ. Да актыўных дзеянняў лепш перайсці пасля серады — тады вы зможаце дамагчыся ўсяго задуманага. Але гэта не значыць, што першую палову тыдня варта праспаць. Якраз насупраць — у ёй ключ да наступных поспехаў. Вы павінны ўсё добра ўзважыць і распланаваць. Інакш аб актыўных дзеяннях не можа ісці гаворкі.

ВАДАЛЕЙ. Магчыма, тыдзень расставіць на вашым шляху шмат перашкод, але гэта толькі на карысць. У барацьбе з імі вы выявіце такі запас сіл, упартасці і вынаходлівасці, аб якім і самі раней не падазравалі. У панядзелак-аўторак чакаюцца прыемныя весткі здалёк.

РЫБЫ. У сямейных справах, пры абмеркаванні праблем на працы, за сяброўскай размовай — усюды ваша слова будзе рашаючым. Гэта тыдзень вашага лідэрства. Вось толькі поспех прыйдзе да вас менавіта ў сферы высокіх стратэгій. А калі патрэбна, скажам, цвік у сцяну ўбіць, дык лепш звярніцеся да суседа. Возьмецеся самі — без пальца можаце застацца.

Бессонница приводит к язве желудка

Бессонница повышает риск развития язвы желудка. Это связано с тем, что во время сна в слизистой оболочке желудка синтезируется наибольшее количество белка, обладающего противоязвенным действием. Если больной не спит, он лишается защиты. К такому выводу пришли британские ученые в результате круглосуточного исследования состава желудочного сока у двенадцати человек.

Пятница, 27 апреля

БТ

06.30 Доброе утро, Беларусь!
07.00 Новости.
07.10 Доброе утро, Беларусь!
08.00 **"Самозванцы".** Сериал (Россия).
09.00 Новости.
09.10 **"Тайный мир Алекс Мак".** Сериал для детей (Англия — Германия).
09.40 Премьер-парад.
10.05 Документальный сериал "В фокусе". Фильм "Место преступления — Йоханесбург" (Германия).
11.00 Новости.
11.10 **"Все мои дети".** Сериал.
12.05 "Сад мечты". Передача для дачников.
12.30 Арсенал. Программа об армии.
13.00 Новости.
13.15 **"Секретный фарватер".** Худ.фильм (Одесская к/с). 3-я серия.
14.35 "Откровения времени". Публицистическая программа.
15.00 Новости (с сурдопереводом).
15.15 Мультфильм.
15.35 **"Тайный мир Алекс Мак".** Сериал для детей (Англия — Германия).
16.05 5 х 5. Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
17.00 **"Все мои дети".** Сериал.
18.00 Новости.
18.20 "Мир и мы".
18.45 Зона Икс.
19.00 **"Экзамен на директора".** Худ.фильм ("Беларусьфильм").
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
21.55 **"Самозванцы".** Сериал (Россия).
22.50 Спорткурьер.
23.00 Королевская охота.
23.30 Новости.
23.45 Международный французский канал представляет: "Музыкальная программа для молодежи". Выпуск 8-й.

ОРТ

08.00 Новости.
08.15 **"Воздушные замки".** Сериал.
09.15 "Парижский антиквар".
10.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто".
10.40 История одного шедевра.
11.00 Новости.
14.00 Новости.
14.20 Звездный час.
14.45 ...До шестнадцати и старше.
15.20 Мультсериал "Покемон".
15.45 "Ералаш".
15.55 **"Воздушные замки".** Сериал.
17.00 Новости.
17.25 "С легким паром!".
18.00 Док.детектив "Призраки монетного двора". Дело 1997 года.
18.30 Вкусные истории.
18.40 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.55 Кремль-9. "Гараж особого назначения".
21.40 Детектив **"Мэрия".**
23.50 Новости.
00.05 Триллер **"Без алиби".**

РТР

07.00, 08.00 Вести.
07.30 "Тысяча и один день".
07.45 "Православный календарь".
07.50 Местное время. "Дежурная часть".
08.15 Фильм **"Грязные игры" из цикла "Марш Турецкого".**
10.00 Вести.
10.30 **"Санта-Барбара".**
14.00 Сериал **"Шальные деньги".**
14.30 Сериал **"Луиза Фернанда".**
15.25 Сериал **"Простые истины".**
16.00 Вести.
16.30 "Том и Джерри".
16.40 Сериал **"Рожденная революцией. Комиссар милиции рассказывает".**
18.00 **"Комиссар Рекс".** Сериал.
19.00 Вести.
19.30 Местное время. Вести — Москва.
19.50 Фильм "Ночной огонь".
22.00 Вести.
22.30 Местное время.
22.40 Подробности.
22.50 "Дежурная часть".
23.00 Фильм **"Криминальные любовники".**
00.55 "И дольше века...". Лео Бокерия.
01.35 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.05 Новости культуры.
07.20 После новостей...
07.40 **"Соль земли".** Худ.фильм.
09.15 "Барри Дуглас в Большом зале Московской консерватории".
09.50 "Прозрение. Сон о Флоренском". Док.фильм.
10.35 **"Колыбель мятежа".** Сериал.
11.30 Новости культуры.
11.40 "Приключения Буратино". Мультфильм.
12.45 Зарубежное документальное кино.
13.30 Новости культуры.
13.45 "Вместе с Фафалей".
13.55 Телеэнциклопедия.
14.10 Ж.Бизе — Р.Щедрин "Кармен-сюита".
15.00 Новости.
15.10 **"Остров-бабочка".** Сериал.
15.35 Мультфильмы.
16.00 "Венецианский купец".
16.35 **"Колыбель мятежа".** Сериал.
17.30 Новости культуры.
17.40 "Сенсация! Сенсация? Сенсация..."
18.05 Мастера Большого театра.
18.35 Звездные годы "Ленфильма".
19.15 "Вечерняя сказка".
19.30 Новости культуры.
19.50 "А прошлое кажется сном". Док.фильм.
21.00 После новостей...
21.20 "Вечера с Вероникой Долиной".
21.45 **"Додес'ка-ден".** Худ.фильм. Часть 2-я.
23.00 Новости культуры.

НТВ

05.00 Сегодня утром.
05.15, 07.15 Спорт, погода.
05.20, 06.35 В печать.
05.35, 07.40 Карданный вал.
05.50, 07.20 Впрок.
06.20, 07.50 Час быка.
06.50 Тушите свет.
07.55 Сериал **"День рождения Буржуя".**
09.00 Сегодня.
09.25 Сериал **"Любовь и тайны Сансет Бич".**
10.25 Герой дня без галстука.
11.00 Сегодня.
11.30 Детектив **"Досье человека в "мерседесе".** 2-я серия.
13.00 Сегодня.
13.30 Старый телевизор.
14.40 Впрок.
15.00 Сегодня.
15.30 "Улица Сезам".
15.55 Сериал **"Страсть".**
16.55 Сериал **"Полицейская академия".**
18.00 Сегодня.
18.35 "Глас народа".
20.05 "О, счастливчик!"
21.00 Сегодня.
21.50 Тушите свет.
22.05 Фильм **"Дьяволицы".**
00.10 "Антропология".
01.05 Сериал **"За гранью возможного".**

TV-6

05.00 День за днем.
05.45 Дорожный патруль.
06.00 День за днем.
08.00 Новости.
08.10 Фантастический фильм **"Апекс".**
10.15 Сериал **"Пси-фактор III".**
11.10 Сериал **"Женаты... С детьми...".**
11.45 "Ой, мамочки!".
12.40 День за днем.
14.00 Новости.
14.15 День за днем.
14.45 Телемагазин в Минске.
15.00 "Я знаю все!" Интеллект-шоу LG.
16.10 Телемагазин в Минске.
17.00 Сериал **"Третья планета от Солнца".**
17.35 Дорожный патруль.
17.50 Юмористическая программа "БИС".
18.25 Сериал **"Женаты... С детьми...".**
19.00 Новости дня.
19.30 "Петерс поп-шоу".
20.30 Сериал **"Пси-фактор III".**
21.40 Дорожный патруль.
22.00 Новости.
22.20 Комедия **"Как удрать из проклятого городка".**
00.05 ДИСК-канал.
00.40 Дорожный патруль.

СТВ+RenTV

06.00 "Икс-мен". Мультсериал.
06.30 "Шкодливый пес". Мультсериал.
07.00 "Симпсоны". Мультсериал.
07.30 Музыка на СТВ.
07.45 "Случайный свидетель".
08.30 Новости "СТВ — 24 часа".
08.45 Боевик **"Город в огне".**
10.35 Информационно-аналитическая программа "Как жизнь?".
10.55 "Виртуальный мир".
11.05 Комедия **"Убийцы леди".**
13.20 "Киноафиша Минска".
13.30 Новости СТВ.
13.45 Международные спортивные новости на СТВ.
14.00 **"Пляж".** Сериал.
15.00 **"Игры в подкидного".** Сериал.
16.00 "Икс-мен". Мультсериал.
16.30 "Шкодливый пес". Мультсериал.
17.00 **"Дарма и Грег".** Сериал.
17.30 Новости СТВ.
17.45 Музыкально-развлекательная программа "По направлению".
18.00 "Раузан". Теленовелла.
19.00 "Случайный свидетель".
19.30 Новости "СТВ — 24 часа".
19.45 "Виртуальный мир".
20.00 "Мэш". Сериал.
20.30 Международные спортивные новости на СТВ.
20.45 "Вечарніца".
21.00 **"Игры в подкидного".** Сериал.
22.05 Фантастический боевик **"Виртуальная игрушка".**
00.05 Новости СНГ.
00.20 Комедия **"Убийцы леди".**
01.50 Музыкально-развлекательная программа "По направлению".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Падпісаны ў друк у 15.00.
Фармат А-2. Тыраж: 41420 экз. Заказ № 354.